

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA ĆMIELÓW

Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie
ul. Ostrowiecka 40, 27 - 440 Ćmielów
Tel. (0-15) 861 20 18, 861 20 80, 861 22 83, 861 22 84
Fax (0-15) 861 20 18
E-mail: urząd@cmielow.pl

Wrzesień, 2009 rok

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO GOSPODARCZEJ W MIEŚCIE.....	5
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA ĆMIELÓW	5
2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	11
2.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	11
2.2 WŁASNOŚĆ GRUNTÓW I BUDYNKÓW	15
2.3 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	17
2.4 KOMUNIKACJA.....	19
2.5 TURYSTYKA.....	20
2.6 ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	30
3. GOSPODARKA.....	31
3.1. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI.....	31
3.2. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW.....	34
4. SFERA SPOŁECZNA.....	35
4.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	35
4.2 WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	37
4.3. SŁUŻBA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA.....	40
4.4 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	44
4.5 KULTURA I SPORT.....	46
4.6 EDUKACJA.....	48
4.7 RYNEK PRACY.....	49
4.8 ANALIZA SWOT.....	52
II. NAWIĄZANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO - SPOŁECZNO GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU	55
III. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	58
1. ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU	58
2. ZAKRES OCHRONY KONSERWATORSKIEJ	60
3. OBIEKTY O KLUCZOWYM ZNACZENIU W REWITALIZOWANEJ STREFIE.....	67
4. PODZIAŁ NA PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE	69
5. KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW	71
6. WSKAŹNIKI KLUCZOWE ORAZ POZOSTAŁE	71
IV. PLANOWANE DZIAŁANIA NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM W LATACH 2008-2013 ORAZ W LATACH NASTĘPNYCH.....	76
V. WYTYCZNE W ZAKRESIE MIESZKALNICTWA.....	78

VI. PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI NA LATA 2008-2013 ORAZ NA LATA NASTĘPNE	80
VII. SYSTEM WDRAŻANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	80
VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....	83
1. KONSULTACJE SPOŁECZNE.....	85
IX. EFEKTY PROGRAMU - PODSUMOWANIE.....	100
SPIS TABEL	101
SPIS WYKRESÓW	101
SPIS RYSUNKÓW	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.

WSTĘP

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ćmielów stanowić będzie **podstawę programową wykorzystania przez Gminę środków rozwojowych**, zarówno krajowych jak i z Unii Europejskiej, na realizację rewitalizacyjnych celów społeczno-gospodarczych, a zarazem podstawę do szybszego i efektywniejszego rozwoju Gminy. Rewitalizacja odnosi się do kompleksowego procesu odnowy obszaru zurbanizowanego, którego przestrzeń, funkcje i zasoby uległy procesowi strukturalnej degradacji, wywołującej stan uniemożliwiający lub znacznie utrudniający prawidłowy rozwój ekonomiczny i społeczny tego obszaru jak i zrównowagony rozwój całej gminy. Rewitalizacja jest więc odpowiedzią na powyższy stan i obejmuje zespół kompleksowych działań, koordynowanych i zarządzanych przez sektor publiczny (gminę), opartych na aktywnej współpracy organów i instytucji polityczno-administracyjnych oraz podmiotów społecznych. Proces rewitalizacji rozpoczyna się działaniami przygotowawczymi. Mają one na celu stwierdzenie zakresu i przyczyn stanu kryzysowego oraz ustalenie sposobów jego usunięcia. W ramach działań przygotowawczych ustala się, jaki obszar objęty jest zjawiskami kryzysowymi, stwierdza i analizuje istniejące tam deficyty, sporządza i uzgadnia plan ich usunięcia, wykonując jednocześnie plan przestrzenny dla rewitalizacji, ukazujący sposób realizacji Programu. W ramach programu dokonuje się również ramowej kalkulacji kosztów rewitalizacji, ocenia przypuszczalny czas jej realizacji, ocenia się szanse i bariery dla realizacji Programu. Oceny wymagają skutki społeczno-ekonomiczne realizacji Programu dla rozwoju gminy i dla sytuacji społeczności lokalnej. Zakończenie przygotowania rewitalizacji pozwala gminie na podjęcie uchwały - uchwały o podjęciu realizacji programu rewitalizacji.

Podjęciu uchwały może towarzyszyć powołanie odpowiednich struktur i form organizacyjnych służących monitorowaniu, tj. skutecznej realizacji programu rewitalizacji.

LPR został przygotowany w oparciu o aktualne dokumenty programowe oraz przeprowadzone na terenie Gminy Ćmielów konsultacje społeczne.

I. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO GOSPODARCZEJ W MIEŚCIE

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA ĆMIELÓW

Historia

Początki osadnictwa na terenie dzisiejszego Ćmielowa sięgają neolitu (ok. 2500 lat p.n.e.). Badania archeologiczne dowodzą, iż na Gawrońcu (lokalna nazwa wzgórz położonych na krawędzi doliny Kamiennej) mieszkali ludzie, którzy zajmowali się m.in. wyrobem narzędzi kamiennych z krzemienia wydobywanego w niedalekich Krzemionkach Opatowskich, gdzie znajdowała się duża kopalnia tego surowca. Siekierki z krzemienia pasiastego dawni mieszkańcy Ćmielowa wysyłali w odległe nieraz strony. Można więc bez przesady napisać, że już przeszło 4000 lat temu w okolicach dzisiejszego Ćmielowa trwała intensywna działalność gospodarcza nie tylko rolnicza, ale rzemieślnicza i handlowa.

W czasach nam bliższych, to jest w pierwszych wiekach naszej ery wzdłuż Kamiennej przebiegał rzymski szlak handlowy, który prowadził do świętokrzyskich dymarek, gdzie wytapiano z rudy żelazo. Trudno jest dzisiaj zrekonstruować najdawniejsze dzieje Ćmielowa i jego najbliższej okolicy, ale można założyć, że dogodne warunki skłaniały ludzi do osiedlania się w dolinie Kamiennej. Obok rolnictwa od najdawniejszych lat zajmowano się tu garncarstwem, a to dzięki pokładom gliny nadającej się do uprawiania tego zawodu. Historyczne wzmianki o Ćmielowie zaczynają się w XIV w. Miejscowość ta wraz z okolicznymi dobrami często zmieniała właścicieli, aż doszło do pewnej stabilizacji majątkowej za panowania Szydłowieckich. Jak pisze Jerzy Moniewski w „Kartach z przeszłości Ostrowca i jego okolic” (Muzeum Historyczno – Archeologiczne w Ostrowcu Św. 1991r.) około 1388r. bracia: Marcin podczaszcy dobrzyński i Mikołaj podkomorzy dobrzyński z Baruchowa, herbu Doliwa, sprzedali zamek Ćmielów wraz z całą wsią o tej samej nazwie Gniewoszowi z Dalewic, podkomorzemu krakowskiemu. Ten przekazał dobra synowi, też Gniewoszowi. W 1425 roku Ćmielów drogą sprzedaży trafił w ręce Jana z Podłowa, herbu Janina. Trzeba jednocześnie pamiętać, że w tym czasie (XV w.) istniała obok Ćmielowa (wsi obejmującej kmiece zabudowania i zamek) druga wieś, złożona z zagród i istniejącego do dziś kościoła, o nazwie Szydłów.

W 1473 roku Stanisław Grocholic herbu Syrokomla (na kościele w tej wsi zostały herby tego rodu) ożenił się z Katarzyną, córką kasztelana żarnowskiego Stanisława Szydłowca. Od tego rodzinnego wydarzenia zaczęła się nowa era dla Opatowa i okolic, pomyślna wielce, a związana

z przybyciem do Ćmielowa Szydłowieckich. Brat Katarzyny, Jakub Szydłowiecki, obdarzony wieloma godnościami i urzędami królewskimi oraz państwowymi, rozpoczął akcje wykupu włości położonych nad Kamienną. Nabył też Ćmielów, który uczynił swoją główną siedzibą. Rozbudował zamek w rozlewiskach rzeki i wystarał się dla tej miejscowości o przywilej lokacyjny, który nadał **19 maja 1505 roku** w Radomiu na sejmie król Aleksander Jagiellończyk. Zachowało się imię nawet pierwszego wójta. Został nim Maciej z Ilży. On też był zarządcą nowego miasta. Podniesiona do rangi miasta miejscowość musiała mieć rynek i ulice. Wytyczono więc ten centralny plac w połowie drogi między kościołem parafialnym w Szydłowie a zamkiem i wsią Ćmielowem.

W 1509 roku po śmierci Jakuba z Szydłowa dobra ćmielowskie, złożone z nowego miasta Ćmielowa, zamku, wsi Szydłowa oraz kilku innych okolicznych wiosek przeszły w ręce Mikołaja, przyrodniego brata zmarłego, a zarazem potem dostały się Krzysztofowi Szydłowieckiemu, wybitnej postaci polskiego życia politycznego w pierwszych trzech dekadach XVI w., kanclerza wielkiego koronnego, posiadacza wielu godności i tytułów. Jako właściciel Ćmielowa, Opatowa i wielu innych miejscowości stał się mężem opatrnościowym opisywanej okolicy. Szczególnie dużo zawdzięcza mu Opatów. Ćmielów również za rządów kanclerza Szydłowieckiego stał się prężnym miastem, a rozbudowany w latach 1519 – 1531 zamek wspinała rezydencją magnacką, renesansowym dworem na europejskim poziomie.

Po śmierci kanclerza, która nastąpiła w 1532r., dobra ćmielowskie odziedziczyła jego żona, Zofia z Targowiska, a po niej (zmarła 1556r.) jej wnukowie. W wyniku podziałów majątkowych spory rodzinne o miasto, zamek i inne włości trwały między Tarnowskimi, Radziwiłłami, później Zborowskimi lat kilkadziesiąt i trudno dziś precyzyjnie ustalić jak przebiegało dziedziczenie. Sytuacja własnościowa ustabilizowała się dopiero kiedy dobrami ćmielowskimi rządził (od 1606r.) Janusz książę Ostrogski. Przez cały niemal XVII w., dziedziczyli jego potomkowie, a później ich krewni Zasławscy. W 1709r., majątności nad Kamienną przypadły Aleksandrowi Dominikowi księciu Lubomirskiemu. Wreszcie klucz ćmielowski dostaje się kanclerzowi wielkiemu koronnemu Janowi hrabiemu Małachowskiemu – początkowo jako dzierżawa, a w 1753r. jako własność.

Kolejnym sukcesorem miasta i należących do niego dóbr został Jacek hrabia Małachowski, a po jego śmierci (1821r.) dziedziczył majątek syn tegoż, Jan z Dukli hrabia Małachowski. Kiedy i ten wkrótce zmarł włości przeszły w ręce jego siostry Franciszki z hrabiów Małachowskich Dunin Karwickiej, która w 1828r., przekazała m.in. Ćmielów swoim dzieciom Kazimierzowi

i Annie. Ci zaś w dwa lata później sprzedali miasto Teresie z ks. Druckich – Lubeckich hrabinie del Compo Scipio i jej szwagrowi Wojciechowi Pusłowskiemu.

W 1845r. hrabina stała się wyłączną właścicielką dóbr, a po jej śmierci (1848r.) córka Maria z hr. Del Compo Scipio ks. Drucka – Lubecka. Po niej zaś dziedziczyli synowie. W 1896r. ćmielowskie włości należały do księcia Aleksandra Druckiego – Lubeckiego.

Pod koniec XIX wieku rozpoczął się poważny rozwój fabryki fajansów i porcelany. Od 1884 r., właścicielem fabryki został książę Aleksander Drucki – Lubecki, potomek ostatnich właścicieli miasta, wnuk ministra skarbu Królestwa Kongresowego. Ustalił on nowy profil produkcji – porcelan najwyższej jakości. Zaczął się rozwój fabryki i związanego z nią osiedla. Na początku XX w., w 1902 r. ludność miasta liczyła 2000 osób i 198 domów, w tym 139 murowanych. Drugim czynnikiem rozwoju Ćmielowa i okolicy było garncarstwo – ilość warsztatów na koniec XIX wieku wynosiła około 40. Źródła historyczne z 1880 r. wskazują, że w Ćmielowie istniały, aczkolwiek stworzone w programie obiekty użyteczności publicznej: urząd gminy, sąd gminny, szkoła elementarna, dom kalek, łaźnia miejska. W okresie I wojny światowej działania wojenne ominęły Ćmielów. Zyskał on wtedy połączenie kolejowe zbudowane ze względów strategicznych (w 1914 r.) linię Skarżysko Kamienna – Sandomierz. W okresie XX-lecia po I wojnie światowej nastąpił znaczny rozwój fabryki porcelany, zmienionej w roku 1920 na spółkę akcyjną. Ludność miasta wzrosła do 2468 mieszkańców. Na rynku powstał murowany dwukondygnacyjny dom ludowy. W czasie drugiej wojny światowej działania znowu ominęły Ćmielów. Zmniejszeniu jednak uległa liczba ludności, wskutek eksterminacyjnej polityki okupanta. Po drugiej wojnie nastąpiło upaństwowienie oraz bardzo poważna rozbudowa fabryki, która stanowiła główny czynnik rozwoju miasta. W 1960 r. do miasta przyłączono sąsiednie wsie Skala i Przepaść. W mieście w 1960–65 r. powstały budynki wielorodzinne – budownictwo zakładowe. Nastąpiła rozbudowa urządzeń infrastruktury: wody, kanalizacji, później gaz. Zakłady porcelany inwestowały również w infrastrukturę społeczną. Powstała przychodnia zakładowa, hotel robotniczy, przedszkole, żłobek. Sytuacja zmieniła się znowu po 1990 r. Zmiany gospodarcze – restrukturyzacja zakładów wywołała zmianę statusu prawnego (spółka z o.o.) fabryki. Jej wpływ na sytuację ekonomiczną miasta i regionu niestety zmalał, mimo że zakład znajdował się w całkiem dobrej kondycji ekonomicznej. Zmalało zatrudnienie do 450 osób (1999 r.). Majątek Zakładów w postaci budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej przeszedł w posiadanie spółdzielni mieszkaniowych, gminy lub sprzedany w ręce prywatne.

Miasto i Gmina Ćmielów dzisiaj

Gmina Ćmielów leży na Wyżynie Kielecko - Sandomierskiej, w dorzeczu rzeki Kamiennej.

Od 1999 roku znajduje się w obrębie województwa świętokrzyskiego w powiecie ostrowieckim w jego wschodniej części. Gmina Ćmielów graniczy:

Od południa	– z gminami Opatów, Wojciechowice (powiat Opatów).
Od południowego zachodu	– z gminą Sadowie (powiat Opatów).
Od zachodu	– z gminą Bodzechów (powiat Ostrowiec Świętokrzyski).
Od północy	– z gminą Bałtów (powiat Ostrowiec Świętokrzyski).
Od wschodu	– z gminami Ożarów, Tarłów (powiat Opatów).

W skład administracyjny gminy wchodzi miasto Ćmielów i 24 sołectwa.

Odległość miejscowości gminy:

Od siedziby władz wojewódzkich (Kielc) waha się w granicach 80 –100 km.

Od siedziby starostwa w Ostrowcu Świętokrzyskim 10 – 20 km.

Odległość wsi gminy od centrum gminy i koncentracji usług lokalnych w Ćmielowie wynosi 3 km (Wojnowice) do 10 km (Boria).

Odległość od pobliskich miejscowości koncentrujących usługi ponadlokalne i miejsca pracy, z których korzysta społeczność miasta i gminy Ćmielów:

Opatów 14 – 20 km;

Ożarów 10 – 14 km .

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Ćmielów na tle województwa.

Dzisiaj gmina Ćmielów należy do prężnie rozwijających się. Duży nacisk kładzie się na rozwój turystyki i wykorzystanie walorów przyrodniczych na tych terenach. W dorzeczu Kamiennej wybudowano zbiornik wodny retencyjny. Umożliwia on rozwój turystyki i organizowanie np. wędrówek pieszych i konnych, wędkowania czy spływów kajakowych. Planowana jest też budowa przystani wraz z wypożyczalnią sprzętu wodnego. Aktywny wypoczynek umożliwia mieszkańcom Ćmielowa i sąsiednich gmin także stadion w Ćmielowie, usytuowany w ładnym leśnym kompleksie.

W gminie wartę zwiedzenia są:

- kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny z XIV w. wraz z dzwonnica kościelną z XVIII w.
- kaplica cmentarna z 1835 r.
- najstarsza figura w Ćmielowie z 1704 r. św. Florian (patron strażaków)
- kompleks zamkowy położony w rozlewiskach rzeki Kamienna z XIV wieku. Dzieje zamku związane są z historią miasta i jego właścicielami
- w miejscowości Ruda Kościelna godny uwagi z 1766 r. kościół drewniany z dzwonnica oraz pochodzący z XVIII w. zespół dworski otoczony starodrzewem parkowym sadzonym w XVIII w. Obecnie dwór użytkowany jest jako szkoła i schronisko młodzieżowe
- przylegający do parku kompleks dawnej gorzelni pochodzącej z początku XX w.
- w miejscowości Wiktorzyn - legendarne źródło uzdrowiskowe. Znajduje się na leśnej drodze ocembrowana studzienka z uzdrowicielską wodą przywracającą wzrok.
- malowniczo położona wieś Pogórze i jej skały mogą być atrakcją dla miłośników górskich wspinaczek.
- w m. Smyków zapraszamy do bazy hotelowo-gastronomicznej, położonej wśród skał, lasów i rzek.

W chwili obecnej, najbardziej charakterystycznym rejonem gminy jest miasto Ćmielów. W Gminie Ćmielów przemysł już od dawna odgrywał ważną rolę. Stąd w krajobrazie gminy widoczne są liczne obiekty przemysłowe z wysokimi kominami, halami, wyrobiskami poeksploatacyjnymi itp. Stopniowo funkcja przemysłowa ustępuje miejsca innym funkcjom, szczególnie usługowym i jest to proces typowy dla wielu polskich miast i gmin. Na pozytywny odbiór przestrzeni, a także poprawę warunków klimatycznych, wpływają obszary zieleni. Są one jednym z zasadniczych ogniw kompozycji przestrzennej. Do takich obszarów zalicza się przede wszystkim parki, skwery, zieleńce a także ogrody działkowe, cmentarze, tereny zieleni nieurządzonej a nawet drobne elementy zieleni, takie jak: szpalery, pojedyncze drzewa, trawniki itd.

Zidentyfikowane problemy

Należy podkreślić, że w Gminie jest za mało terenów o funkcjach rekreacyjno wypoczynkowych. Chociaż występują tu takie zespoły zieleni często wymagają uporządkowania w zagospodarowaniu. Na wizerunek gminy wpływa także układ komunikacyjny. Mimo budowy – modernizacji ulic, stale odczuwa się niedostatki w rozwoju sieci ulic, liczby mostów, liczby miejsc parkingowych.

2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

2.1. Środowisko przyrodnicze

Gmina miejsko – wiejska Ćmielów od stycznia 1999 r. znajduje się w obrębie województwa świętokrzyskiego. W latach 1975 – 1998 należała do województw tarnobrzeskiego, a jeszcze wcześniej wchodziła w skład województwa kieleckiego. Położona jest w południowo – wschodniej części powiatu ostrowieckiego.

Zgodnie z podziałem regionalnym Polski gmina należy do podprovincji – Wyżyna Małopolska (342), makroregionu Wyżyna Kielecka (342), w obrębie której wydzielono mezoregiony Przedgórze Ilżeckie (342.33) i Wyżynę Sandomierską (342.36).

Według podziału geobotanicznego północna część opisywanego obszaru znajduje się w Krainie Świętokrzyskiej, Okręg Konecki, a część południowa należy do Krainy Miechowsko - Sandomierskiej, Okręg Sandomiersko - Opatowski.

Wyżyna Sandomierska stanowi typowy krajobraz lessowy z falistymi powierzchniami wysoczyzn rozciętymi dolinami rzeczny. Przedgórze Ilżeckie ma rzeźbę strukturalną z systemem progów założonych na odporniejszych wychodniach.

Na terenie gminy znajduje się część Rezerwatu Archeologiczno – Przyrodniczego „Krzemionki opatowskie”, Zespół Przyrodniczo Krajobrazowy „Podgrodzie” oraz pomnik przyrody ożywionej (robinia) w miejscowości Przeuszyn.

Na terenie gminy w północnej jej części został wyznaczony proponowany specjalny obszar ochronny siedlisk Natura 2000 – „Dolina Kamiennej”

Gmina posiada duże możliwości turystyczne. Wyznaczono 6 szlaków związanych z miejscami historyczno – zabytkowymi i kulturowymi. Zewidencjonowano 62 obiekty zabytkowe pochodzące z XIV – XX wieku. Najcenniejsze zostały wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to m.in.: Czarna Glina (zbiorowa mogiła powstańców z 1863 r.), Ćmielów (zespół kościoła parafialnego p. w. NMP, cmentarz parafialny, zespół zamkowy), Podgrodzie (zespół zamkowy), Przeuszyn (zespół dworski), Ruda Kościelna (zespół kościoła parafialnego p. w. Zaślubin Marii, cmentarz parafialny, zespół dworsko –parkowy, gorzelnia).

Największe zakłady przemysłowe to: Zakład porcelany Ćmielów Sp. z o.o., Zakład Porcelany „AS” w Ćmielowie.

Warunki klimatyczne

Obszar gminy leży w obrębie lubelskiego wyżynnego regionu klimatycznego charakteryzującego się przewagą wpływów kontynentalnych o dużych rocznych amplitudach temperatur, późnej i krótkiej wiosnie, długim lecie, długiej i chłodnej zimie. W lecie przeważają wiatry zachodnie i południowo - zachodnie, a w zimie wschodnie i północno - wschodnie.

Wody powierzchniowe

Miasto i Gmina Ćmielów znajduje się w obrębie działów wodnych I rzędu dorzecza Wisły i działu II rzędu rzeki Kamiennej, będącej lewobrzeżnym dopływem Wisły. Obszary te należą do Regionu Wodnego Środkowej Wisły. Dział wodny III rzędu tworzy prawobrzeżny dopływ rz. Kamiennej, rzeka Przepaść z jej dopływem lewobrzeżnym Krzczonowianką i jej dopływami tworzącymi działły wodne IV i V rzędu.

W dolinie rz. Kamiennej wzdłuż południowych zboczy na odcinku między Bodzechowem, a Ćmielowem płynie rzeka Ćmielówka.

Sieć rzeczna gminy jest uboga. Tworzą ją rzeka Kamienna oraz jej prawobrzeżne dopływy: Ćmielówka, Przepaść wraz z Trębanówką, a także sieć bezimiennych cieków. Jej malownicze służy rozwojowi turystyki: wędrówek pieszych i konnych oraz spływów kajakowych.

Na terenie gminy zlokalizowany jest zbiornik „Topiolki” o powierzchni 5 ha. Planowana jest również budowa przystani wraz z wypożyczalnią sprzętu, co wpłynie pozytywnie na rozwój turystyki.

Wody podziemne

Ćmielów położony jest w strefie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP 420) w części północnej i środkowej oraz w strefie Użytkowych Zbiorników Wód Podziemnych (UZWP) – część południowa

Wody podziemne charakteryzują się dobrą i średnią jakością, przeważnie występują w klasie Ib i II i spełniają wymagania norm wody pitnej. Lokalnie występują niewielkie przekroczenia żelaza i manganu.

Na terenie gminy zgromadzone są duże zasoby wód podziemnych w obrębie GZWP nr 420 oraz w strefie użytkowych zbiorników wód podziemnych. Wody te na znacznych obszarach nie posiadają naturalnej izolacji lub posiadają kilkumetrowej miąższości pakiety gruntów spoistych, które w niewielkim stopniu chronią te zbiorniki przed wpływami z powierzchni. Obszary te są

chronione i decyzje o lokalizacji inwestycji, mogących znacząco oddziaływać na grunty i wody podziemne. Największe znaczenie użytkowe dla gminy mają wody poziomu jurajskiego (GZWP 420 Wierzbica – Ostrowiec). Gmina zaopatruje się w wodę z ujęć „Ćmielów”, „Przeuszyn”, „Ruda Kościelna” i „Wiktoryn”.

Warunki glebowe

Miasto i Gmina Ćmielów znajduje się w obrębie dwóch regionów glebowo – rolniczych:

- a) południowy fragment gminy obejmujący Wyżynę Sandomierską położony jest w obrębie regionu waśniowskiego – charakteryzującego się występowaniem gleb kompleksów pszennych, które stanowią gleby brunatne właściwe wykształcone z lessów i utworów lessopodobnych zaliczonych głównie do klas bonitacyjnych II – III,
- b) pozostała część gminy obejmująca Przedgórze Ilżeckie znajduje się w obrębie regionu starachowicko – ostrowieckiego, gdzie wyróżnia się 2 obszary:
 - obszar doliny rz. Kamiennej, gdzie przeważają gleby napływowe typu mady stanowiące kompleks pszeny w II klasie bonitacyjnej oraz kompleks użytków bardzo dobrych i dobrych, ponadto w północnej części doliny przylegającej do zbocza wysoczyzny występują gleby hydrogeniczne : mułowo- torfowe, torfowo – mułowe, gleby torfowisk niskich i gleby murszowate zaliczone do klas bonitacyjnych III i IV,
 - na obszarze wysoczyzny występują gleby brunatne kwaśne, oraz gleby bielcowe zaliczone do klas bonitacyjnych IV, V i VI.

Geologicznie teren gminy położony jest w obrębie mezozoicznego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich. Występują tu utwory jury, trzeciorzędu i czwartorzędu.

Jura reprezentowana jest przez piaskowce, mułowce i ilowce, wapienie płytowe skaliste, margle i dolomity; utwory trzeciorzędu przez piaski żelaziste, ily i mulki; utwory czwartorzędu przez osady akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej (gliny i grunty piaszczysto - żwirowe) oraz akumulacji rzecznej (piaski, żwiry, torfy, namuły).

Na terenie gminy Ćmielów znajdują się udokumentowane złoża surowców węglanowych (Ruda Kościelna), piaskowców (Piaski Brzóstowskie).

Leśnictwo

Ogólna powierzchnia lasów na terenie Ćmielowa wynosi 3 630 ha, co stanowi 30,9 % całej powierzchni gminy.

Struktura lasów na terenie gminy według form własności przedstawia się następująco:

	J. m.	2004	2005	2006	2007	2008
LEŚNICTWO WSZYSTKICH FORM WŁASNOŚCI						
Powierzchnia gruntów leśnych						
ogółem	ha	362	362	362	362	352,7
lasy ogółem	ha	362	362	362	362	352,7
grunty leśne prywatne	ha	362	362	362	362	352,7
Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia						
lesistość w %	%	27,4	27,4	27,1	27,1	26,4
LASY NIESTANOWIĄCE WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA						
Powierzchnia gruntów leśnych						
ogółem	ha	362	362	362	362	352,7
lasy ogółem	ha	362	362	362	362	352,7
grunty leśne prywatne ogółem	ha	362	362	362	362	352,7
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	202	202	202	202	0
grunty leśne prywatne wspólnot gruntowych	ha	160	160	160	160	352,7

Tabela 2.1-1 Struktura lasów na terenie gminy Ćmielów w latach 2004-2008

W lasach państwowych (wg informacji z Nadleśnictwa w Ostrowcu Świętokrzyskim) głównymi typami siedliskowymi lasu są :

- § bory świeże
- § lasy mieszane świeże
- § bory mieszane świeże

Do panujących gatunków drzew wg miąższości należą :

- § sosna, która stanowi 87,1 % drzewostanu,

§ sporadycznie dąb, brzoza, modrzew, buk, jodła i olcha.

Stan zdrowotny lasów jest zadowalający, w zakresie stanu sanitarnego zaleca się usuwanie złomów, wywrotów i drzew opianowanych przez szkodniki. W lasach prywatnych nie wyróżniono stref zagrożeń przemysłowych..

Na terenie gminy za ochronne zostały uznane lasy w oddziałach leśnych 98, 99, 99A, 110 położone we wsi Podgrodzie (glebochronne), we wsi Krasków (wodoochronne) oraz lasy w oddziałach od 59 – 163 – praktycznie całość powierzchni leśnej w gminie – jako lasy ochronne położone w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tysięcy mieszkańców.

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach gminnych i należących do osób fizycznych sprawuje Nadleśnictwo Ostrowiec Świętokrzyski RDLP Radom na zlecenie Starosty ostrowieckiego.

2.2 Własność gruntów i budynków

Wartość budynków będących w posiadaniu gminy wynosi 3.060.370,13 zł.

Ogólna wartość budowli wynosi: 8.464.151,24 zł., w tym:

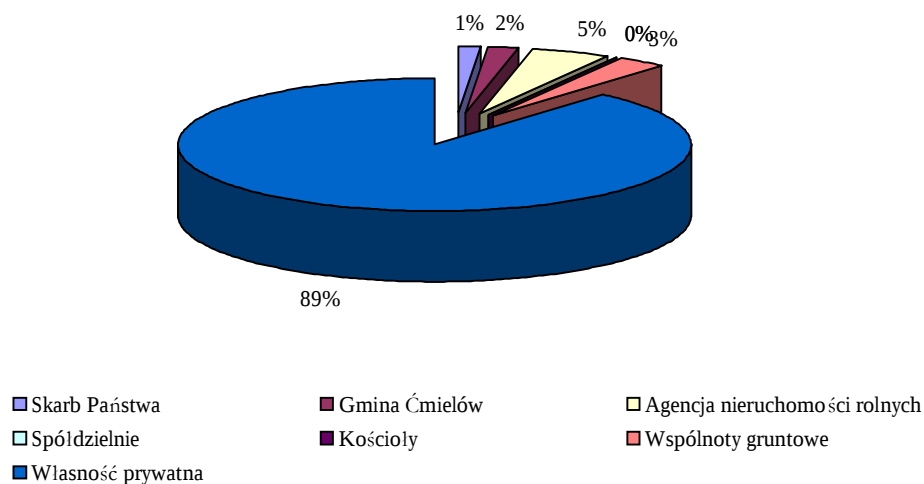
- wodociągi i kanalizacja - 4.220.660,58 zł.,
- drogi i ulice - 2.925.702,61zł.,
- grunty - 1.317.788,05 zł.

Struktura własności gruntów na terenie Miasta i Gminy Ćmielów przedstawia się następująco:

Jednostka	Powierzchnia ha
Ogółem	11770
Skarb Państwa	171
Gmina Ćmielów	208
Agencja nieruchomości rolnych	586
Spółdzielnie	4
Kościóły	16
Wspólnoty gruntowe	347
Własność prywatna	10438

Tabela 2.2-1 - Struktura własności gruntów na terenie Miasta i Gminy Ćmielów

Struktura nieruchomości na terenie Miasta i Gminy Ćmielów

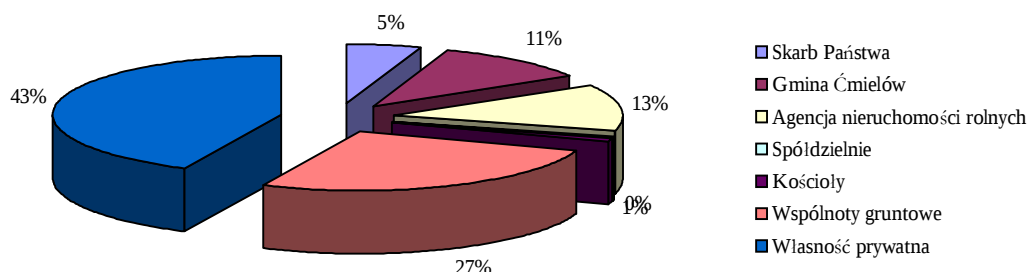
Wykres 2.2-1 Struktura nieruchomości na terenie Miasta i Gminy Ćmielów

Struktura własności gruntów w mieście Ćmielów przedstawia się następująco:

Jednostka	Powierzchnia ha
Ogółem	1300
Skarb Państwa	69
Gmina Ćmielów	143
Agencja nieruchomości rolnych	167
Spółdzielnie	5
Kościóły	9
Wspólnoty gruntowe	347
Własność prywatna	560

Tabela 2.2-2 - Struktura własności gruntów na terenie Miasta Ćmielów

Struktura nieruchomości w mieście Ćmielów

Wykres 2.2-2 Struktura nieruchomości w mieście Ćmielów

2.3 Infrastruktura techniczna

System wodociągowy

Na dzień 31.12.2007 r. długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła 107,4 km, stopień zwodociągowania - 95,6 %.

Na terenie gminy znajdują się cztery ujęcia wód podziemnych:

- Ćmielów – 2 studnie o łącznej wydajności 3168 m³/dobę,
- Ruda Kościelna – wydajność ujęcia wynosi 1776 m³/dobę,
- Wiktoryn – wydajność ujęcia wynosi 148,8 m³/dobę,
- Czarna Głina - wydajność ujęcia wynosi 218,8 m³/dobę.

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 107,4 km. Do sieci przyłączone są 2027 budynki. Według danych Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego ilość wody dostarczonej do gospodarstw domowych w 2007 r. na terenie gminy Ćmielów wyniosła 126,7 dam³.

System kanalizacyjny

Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Ćmielów na dzień 31.12.2007 r. Wynosi 16,8 km (według danych Rocznika Statystycznego 2007 rok). Gmina jest skanalizowana w 25%, nie posiada komunalnej oczyszczalni ścieków. Wybudowana w gminie Ćmielów sieć kanalizacyjna odprowadza ścieki przez gminę Bodzechów do istniejącej w Ostrowcu Świętokrzyskim oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy zinwentaryzowano 1321 zbiorników bezodpływowych, w których czasowo

gromadzone są ścieki pochodzące z zabudowy mieszkaniowej jak i obiektów użyteczności publicznej.

W gminie Ćmielów długość istniejącej kanalizacji deszczowej wynosi 217 mb, jednak nie stanowi ona w pełni zorganizowanego systemu odprowadzania wód opadowych. Wody opadowe spływają powierzchniowo do lokalnych cieków i rowów przydrożnych, a następnie do strumieni i rzek. Nie przewiduje się zmian w odprowadzaniu wód powierzchniowych

Gospodarka odpadami

Gmina zapewnia czystość i porządek na swoim terenie i tworzy warunki niezbędne do ich utrzymania między innymi poprzez:

- zapobieganie zanieczyszczeniu ulic, placów i terenów otwartych, m.in. przez: likwidację składowania odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, ustawianie koszy ulicznych na odpady w rejonach intensywnego ruchu pieszego,
- tworzenie warunków do selektywnej zbiórki, segregacji i składowania odpadów przydatnych do wykorzystywania oraz współdziałają z jednostkami organizacyjnymi i osobami podejmującymi, zbieranie i zagospodarowanie tego rodzaju odpadów.

Gmina Ćmielów nie posiada, zlokalizowanego na własnym terenie, składowiska odpadów komunalnych. W świetle obowiązującego prawa, ze względu m.in. na warunki hydrogeologiczne (GZWP 420 i UZWP), gleby wysokich klas bonitacyjnych, na terenie gminy nie ma możliwości zlokalizowania składowiska odpadów niebezpiecznych lub innych niż niebezpieczne. Gospodarkę odpadami obsługują głównie następujące jednostki: Samorządowy Zakład Wodociągów i Gospodarki Komunalnej z Ćmielowa, "REMONDIS" Sp. z o.o. z Ostrowca Świętokrzyskiego i PHU DEZET Zbigniew Zybała z Ćmielowa.

Gmina Ćmielów nie ma komunalnej oczyszczalni ścieków. Planowana jest budowa sieci kanalizacyjnej z odprowadzeniem ścieków przez gminę Bodzechów do istniejącej, w Ostrowcu Świętokrzyskim, oczyszczalni ścieków. Ponadto na terenie Zakładów Porcelany Ćmielów znajduje się biologiczno - mechaniczna oczyszczalnia ścieków.

Na terenie gminy istnieje 1 kontenerowa oczyszczalnia ścieków typu "Sebiofikon" o przepustowości 11m³/d, która odbiera ścieki sanitarne z budynku Miasta i Gminy oraz budynku ośrodka zdrowia.

Ponadto zinwentaryzowano 1326 zbiorników bezodpływowych, w których czasowo gromadzone są ścieki pochodzące z zabudowy mieszkaniowej jak i obiektów użyteczności publicznej.

Zaopatrzenie w gaz

Według danych GUS (stan na 31.12.2006 r.) długość sieci gazowej na terenie gminy wynosi 81,54 km a liczba przyłączy do budynków - 1129. Stopień zgazyfikowania gminy osiągnął 70%. Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokoprężny Sandomierz – Ostrowiec Świętokrzyski O 300 CN 40. Na odgałęzieniu od niego zrealizowano dwie stacje redukcyjno – pomiarowe:

- Stacja Zakładu Porcelany o przepustowości nominalnej 600 Nm³/h,
- Stacja w mieście Ćmielów o przepustowości 470 Nm³/h.

W oparciu o stację miejską zrealizowano sieć gazową średnioprężną O 90 do O 32. Kotłownie gazowe posiadają Urząd Miasta i Gminy, Dom Kultury, Szkoły Podstawowe nr 1 w Ćmielowie i Szkoła Podstawowa w Brzóstowej. Północna część gminy nie jest zgazyfikowana.

Energia

Zapotrzebowanie na energię elektryczną gminy zapewniają linie średniego i niskiego napięcia. Istniejący układ zasilania zaspokaja potrzeby mieszkańców gminy. Przez obszar gminy przebiegają tranzytem, nie biorąc bezpośredniego udziału w zasilaniu gminy, linie wysokiego napięcia oraz linie Najwyższych Napięć. Przez północną część gminy przebiegają 2 linie 110 kV „Ostrowiec – Ożarów Cementownia”. Przez południową część gminy linie dwutorowe:

- 110 kV „Ostrowiec – Ożarów Miasto”.

- 110 kV „Ostrowiec – Sandomierz”.

oraz z południa na północ przebiega przez wschodnią część gminy linia NN (najwyższych napięć) 400 kV „Polaniec– Ostrowiec”.

Telekomunikacja

Sieć telefoniczna obejmuje całą gminę z czego tereny północne obsługiwane są przez wieżę nadawczo – odbiorczą zlokalizowaną w miejscowości Boria, centrala telefoniczna zlokalizowana jest w budynku poczty w mieście Ćmielów.

2.4 Komunikacja

Infrastruktura drogowa

Ćmielów posiada dogodne połączenia komunikacyjne m.in.: komunikację miejską MPK, PKS oraz komunikację kolejową.

System komunikacyjny gminy Ćmielów tworzą szlaki komunikacyjne, do których zalicza się:

- Droga wojewódzka nr 755 (Ostrowiec Świętokrzyski – Ożarów)
- drogi powiatowe (łącznie 76,8 km)
- drogi gminne (łącznie 96 km)
- dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa relacji Łódź Kaliska – Dębica (długość w granicach obszaru gminy 7,8 km).

W celu poprawy bezpieczeństwa ruchu, jak również ściągnięcia potencjalnych inwestorów z zewnątrz należy dążyć do „podnoszenia” stanu technicznego dróg na obszarze Miasta i Gminy Ćmielów.

2.5 Turystyka

Gmina posiada duże kompleksy leśne i dysponuje gruntami oraz obiektami, które otwierają możliwość rozwoju turystyki. Tereny są uzbrojone w infrastrukturę techniczną: własne ujęcie wodne, modernizowana w ostatnich latach sieć dróg lokalnych; stopień zwodociągowania (90%), gazyfikacji (70%), telefonizacja (90%), kanalizacja – w trakcie realizacji.

Jednym z głównych kierunków rozwoju gminy jest wykorzystanie jej naturalnych walorów, a przyszłe inwestycje powinny to przyspieszyć. Ostatnio wybudowany zbiornik „Topiolki” oraz planowana budowa zbiornika „Ćmielów”, jak również malownicze dorzecze Kamiennej umożliwi rozwój turystyki i wykorzystanie walorów przyrodniczych, np. do wędrówek pieszych i konnych, wędkowania i spływów kajakowych. Planowana jest budowa przystani kajakowych wraz z wypożyczalnią sprzętu w kilku atrakcyjnych miejscowościach wzdłuż całego odcinka rzeki na terenie gminy, a docelowo połączenie z sąsiednim Białowiem.

Aktywny wypoczynek umożliwi mieszkańcom Ćmielowa i sąsiednich gmin stadion miejski, który położony jest w kompleksie leśnym. Jest to obiekt sportowo – rekreacyjny, przyciągający miłośników czynnego wypoczynku oraz zawodowego sportu.

Gmina Ćmielów leży na Wyżynie Kielecko-Sandomierskiej, w dorzeczu rzeki Kamiennej. W jej skład wchodzi 24 sołectwa i miasto Ćmielów. Pierwsze historyczne wzmianki o Ćmielowie pochodzą z XIV w. Pod koniec XV w. kanclerz Jakub Szydłowiecki rozbudował zamek i postarał się o przywilej lokacyjny, który miasto otrzymało w 1505 roku. Dzisiaj gmina Ćmielów należy do prężnie rozwijających się. Duży nacisk kładzie się na rozwój turystyki i wykorzystanie walorów przyrodniczych na tych terenach. W dorzeczu Kamiennej wybudowano zbiornik wodny retencyjny. Umożliwia on rozwój turystyki i organizowanie np. wędrówek pieszych i konnych, wędkowania czy spływów kajakowych. Planowana jest też budowa przystani wraz

z wypożyczalnią sprzętu wodnego. Aktywny wypoczynek umożliwia mieszkańcom Ćmielowa i sąsiednich gmin także stadion w Ćmielowie, usytuowany w ładnym leśnym kompleksie.

Na terenie gminy zewidencjonowano 62 obiekty zabytkowe pochodzące z XIV – XX wieku.

Najcenniejsze zostały wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Są to:

- Czarna Glina (zbiorowa mogiła powstańców z 1863 r),
- Ćmielów (Zespół Kościoła parafialnego p.w. NMP, cmentarz parafialny, zespół zamkowy),
- Podgrodzie (ruiny zamku),
- Przeuszyn (zespół dworski),
- Ruda Kościelna (zespół kościoła parafialnego p.w. Zaślubin Marii, cmentarz parafialny, zespół dworsko - parkowy, gorzelnia),
- najstarsze w Polsce Zakłady Porcelany:
 1. Fabryka Porcelany „AS”
 2. Zakłady Porcelany „Ćmielów” Sp. z o.o.

Czarna Glina

W czasie powstania styczniowego wieś była miejscem zbiórki powstańców z okolic Ćmielowa. Sformowany tu oddział, pod dowództwem **Kazimierza Kozickiego**, dołączył do oddziałów powstańczych Mariusza Langiewicza w Wąchocku. W 1863r. miała tu również miejsce potyczka, w której zginęło dwóch powstańców: **Julian Olczyk** i **Henryk Wójcicki**. Ich mogiły znajdują się w lesie, nieopodal wioski.

Zespół Kościoła Parafialnego p.w. NMP

Na terenie gminy Ćmielów godne obejrzenia jest kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Matki Bożej, wzniesiony w stylu gotyckim na początku XVI wieku. Charakteryzuje się on wyposażeniem barokowym i rokokowym. W ołtarzu głównym znajduje się otoczony kultem, słynący łaskami, obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem. Kościół uznany jest za Sanktuarium Maryjne. Na zasłonie ołtarza widnieje obraz przedstawiający Św. Stanisława Kostkę, ponadto są tu ołtarze Świętej Trójcy (Męki Pańskiej), Św. Antoniego, Św. Anny Samotrzec, ambona, konfesjonały oraz pamiątkowe tablice epitafijne i nagrobek Antoniny z Rzewuskich. Na dawnym

Malachowskiej cmentarzu przykościelnym znajduje się dzwonnica oraz pomniki i kamienne, przypominające wydarzenia religijne i narodowe.

Ruda Kościelna

Ruda Kościelna należała kolejno do: Michowskich, Ostrogskich, Kuczkowskich, Kochanowskich, Małachowskich, Targowskich. W 1907 r. nabył ją książę Aleksander Drucki-Lubecki. Ważniejsze obiekty Rudy Kościelnej to Gorzelnia z początku XX w. przylegająca do Zespołu Dworskiego- przykład budownictwa przemysłowego z początku minionego wieku-obecnie przekształcana w zajazd (w rękach prywatnych).

oraz drewniany kościół budowany w latach 1766-1769, otoczony kamiennym murem, z murowaną dzwonnica, w której znajduje się dzwon odlany przez Ernesta Fryderyka Kocha w Gdańsku w roku konsekracji kościoła. Zespół Dworski z XVII wieku, przebudowany w ubiegłym stuleciu. Otoczony starodrzewem parkowym, sadzonym w XVIII. Do niedawna mieściła się tam szkoła.

Podgrodzie

Podgrodzie to malownicza wieś położona ok. 7 km od Ćmielowa w dolinie rzeki Kamiennej. Nad Podgrodzem wznoszą się malownicze skalki a wśród nich ruiny zamku obronnego otoczonego kiedyś fosą. Dziś niestety ruiny są w złym stanie. Warto jednak odwiedzić tą bardzo czystą i piękną okolicę. Szczególnie namawiam turystów na wycieczkę rowerową szlakiem: Ćmielów, Skala, Podgrodzie, Borownia, Ruda Kościelna

Ruiny nizinnego zamku w Ćmielowie leżą na wschód miasta w rozlewiskach rzeki Kamienna. Obiekt ma nietypowe rozplanowanie. Część znajduje się wciąż otoczonej wodą wyspie, a część przy brzegu od strony południowej. Całość otaczają ziemne fortyfikacje bastionowe, tylko od płd.-wsch. zostały one zniwelowane. Nie ma już niestety śladu po ogrodach z altanami i pergolami upiększającymi niegdyś tę warownię.

Niedostępny zamek na wyspie pozostawił po sobie wysokie na kilka metrów resztki sześciobocznej wieży. Do obu jej boków przylegały kiedyś dwa budynki mieszkalne, a od strony wjazdu czyli południa znajdował się mur obwodowy. W wieży mieściła się kaplica zamkowa, na reliktach tynku widać jeszcze podobno ślady polichromii. Ze względu na trudny dostęp do tej części zamku nie były tu prowadzone poważne prace archeologiczne. Sama wyspa musiała być kiedyś trochę większa, bo trudno przypuszczać, aby zmieściła się na niej rezydencja magnacka.

To co można dziś w Ćmielowie zwiedzić to przedzámce z trzykondygnacyjną wieżą bramną oraz przylegające do niej niesklepione budynki. Przy samej ziemi zauważyć można strzelnice co świadczy o znacznym zapadnięciu się murów na grząskim terenie. Należy pamiętać, że wygląd przedzámca został zmieniony podczas adaptacji go kolejno na browar, łaźnię, szpital i budynków zamkowych mogło być tu więcej.

Najstarsze w Polsce Zakłady Porcelany

Naprzeciw kościoła mieści się jedna z najstarszych fabryk wyrobów ceramicznych w Polsce, Fabryka Porcelany. Początki Fabryki "Ćmielów" sięgają 1790 roku. Jacek Małachowski - pierwszy jej właściciel - uruchomił tu produkcję fajansów, opierając się na wzorach angielskich. W 1930 r. fabrykę przejęła rodzina Druckich-Lubeckich. Od 1938 r. rozpoczęto produkcję porcelany w stylu Ludwika Filipa. W 1997 r. firmę sprywatyzowano. Od tej pory nosi nazwę Zakłady Porcelany "Ćmielów" Sp. z o.o. Obecnie zakład specjalizuje się w produkcji wysokogatunkowej i cienkościennej porcelany, ponadto produkuje finezyjną galanterię użytkową, figuralną i kufle do piwa. Wspaniałe wyroby Zakładów Porcelany "Ćmielów" znajdują uznanie nabywców krajowych i zagranicznych.

Od maja 2005 roku na terenie Fabryki działa Żywe Muzeum Porcelany, w którym można zapoznać się z całym procesem produkcji porcelany, obejrzeć film „Nasz Ćmielów” w 22 metrowym piecu, w którym dawniej wypalano porcelanę, obejrzeć całą współczesną kolekcję figurek, wybić pamiątkową monetę oraz zobaczyć wiele innych atrakcji.

Teren gminy zachwyca niepowtarzalną zmiennością krajobrazów. Można tu powędrować wśród wapiennych skał, na których ćwiczą przyszli adepci górskich wspinaczek, przemierzyć labiryntami głęboko wciętych lessowych wąwozów, pospacerować wśród rozległych łąk, bądź poznać

tajemnice leśnych ostępów. Osadnictwo sięga tu ponad 5000 lat. Ówcześni mieszkańcy trudnili się rolnictwem, a także obróbką krzemienia wydobywanego na terenach pobliskiego rezerwatu Krzemionki Opatowskie. Złóża glinki ceramicznej już od średniowiecza wykorzystywali garncarze. Kontynuując miejscowe tradycje Jacek Małachowski zakłada w 1804 r. fabrykę fajansu. Dziś jej spadkobiercą są Zakłady Porcelany "Ćmielów" sp. z o.o. znane w świecie ze swych wyrobów, głównie wysokogatunkowej, cienkościennej porcelany i galanterii figuralnej. Chętni mogą ją zakupić w miejscowym sklepie firmowym. Natomiast zabytkowe artystyczne wyroby możemy podziwiać na wystawie Muzeum Historyczno Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim. Zainteresowanych współczesnymi wyrobami artystycznymi zapraszamy do pracowni i galerii rzeźbiarza Gustawa Hadyny w Woli Grójeckiej. Także miłośnicy zabytków znajdą tu coś ciekawego dla siebie. Jak nigdzie indziej w Polsce sąsiadują tu ze sobą założenia obronne typowe dla nizin (Ćmielów), jak też terenów wyżynnych (Podgrodzie). Ponadto na terenie gminy znajduje się wiele stanowisk archeologicznych w postaci Kopalni Krzemieni, osad i cmentarzysk z epoki neolitu, brązu i wczesnego średniowiecza.

Gmina ze względu na swoje walory przyrodniczo – krajobrazowe, tradycje kulturowe i historyczne, posiada duże możliwości turystyczne. Wyznaczono 6 szlaków turystycznych związanych z miejscami historyczno – zabytkowymi i kulturowymi występującymi na terenie miasta i gminy:

- § Ćmielów (szosą w kierunku Borii) – Ruda Kościelna (zabytkowy kompleks dworski i kościół) – Stoki (dolina Kamiennej, odkrywki skalne, dawne figury i kapliczki przydrożne – przykłady rzeźby warsztatowej) – Podgórze (cmentarz wojskowy z I wojny światowej) – Wólka Lipowa – Tarłów (wysokiej klasy kościół barokowy z unikatową dekoracją stiukową zwaną „Tańcem śmierci”) – Ożarów (zabytkowy cmentarz żydowski) – Ćmielów (około 50 km).
- § Ćmielów – Drygulec (pomnik polskich żołnierzy poległych w wyniku nalotu we wrześniu 1939 r.) – Ożarów – Przybysławice (zabytkowy kościół z XIX w., na cmentarzu grób rodziny Gombrowiczów) – Sobótka (zabytkowy kościół) – Sandomierz – Zawichost (dwa cenne obiekty sakralne) – Czyżów Szlachecki (zabytkowy pałac późno barokowy i kościół) – Ożarów – Ćmielów (około 85 km).
- § Ćmielów – Ożarów – Bidziny (zabytkowy kościół barokowy) – Gierczyce (zabytkowy kościół barokowy) – Opatów (romańska kolegiata, kościół i klasztor bernardyński

- z ciekawym wystrojem rzeźbiarskim, podziemna trasa turystyczna) – Buszkowice (pomnik Batalionów Chłopskich) – Ćmielów (około 43 km).
- § Ćmielów – Bodzechów (resztki zabytkowego parku, kościół drewniany) – Ostrowiec Świętokrzyski (zabytkowy kościół) – Krzemionki Opatowskie (kopalnia neolityczna udostępniona do zwiedzania) – Boria – Ruda – Ćmielów (około 35 km).
- § „Śladami Witolda Gombrowicza” (około 100 km): Ćmielów (Miejski Dom Kultury im. Witolda Gombrowicza prowadzi ośrodek dokumentujący życie i twórczość tego pisarza oraz organizuje wystawy tematyczne) – Ruda Kościelna (wystąpiła w „Pornografii”) – Tarłów – Potoczek (zabudowania dworskie należy kiedyś do Janusza Gombrowicza, brata Witolda, który tu przyjeżdżał na wakacje) – Bałtów – Krzemionki Opatowskie – Ostrowiec – Nietulisko – Doly Biskupie (znajduje się fabryka tektury wraz z osiedlem przyfabrycznym – unikatowy zabytek przemysłowy – założona przez Jana Gombrowicza, ojca pisarza, w 1904 r. i nazwana „Witulin” od imienia Witolda, gdyż dochody z niej miały stanowić zabezpieczenie finansowe pisarza) – Ostrowiec – Jacentów – Grocholice (Wszechświęte – zabytkowy kościół o gotyckiej bryle, w którym został ochrzczony Witold Gombrowicz. zachował się stosowny zapis w „Księdze Urodzonych – Małoszyce (resztki parku i zabudowań dworskich; tu urodził się i spędził pierwszy okres życia autor „Ferdydurke”) – Grocholice Bodzechów (resztki parku i zabudowań dworskich Kotkowskich. matka pisarza pochodziła z tej rodziny; miejscowość ta często występuje w utworach W. Gombrowicza) – Ćmielów (z Ćmielowa przez Ożarów można dojechać do Przybysławic, gdzie na cmentarzu parafialnym znajduje się grób rodziny W. Gombrowicza).
- § Dolina Kamiennej: Ćmielów – Denków – Ostrowiec – Nietulisko – Brody Ilzeckie (zalew) – Starachowice – Wąchock (romańskie opactwo cysterskie z XIII w. – Skarżysko (około 60 km).

Aktualny stan bazy noclegowej:

Ze względu na swe walory przyrodnicze, krajobrazowe i historyczne gmina stawia na rozwój turystyki oraz agroturystyki, choć musi poprawić służące temu warunki, a więc polepszyć sieć dróg oraz rozwinąć bazę noclegową.

O skali atrakcyjności turystycznej gminy świadczą:

- § struktura bazy noclegowej i żywieniowej,
- § atrakcyjność kulturowa,

§ atrakcyjność przyrodnicza.

Aktualny stan bazy noclegowej wskazuje na brak obiektów o średnim i niższym standardzie świadczonych usług tj. hoteli, moteli. Dla obsługi turystyki w sezonie wykorzystywany jest były hotel robotniczy Zakładów Porcelany, obecnie własność Spółdzielni Mieszkaniowej, dysponujący 28 miejscami noclegowymi. Na rzece Kamiennej w miejscowości Ćmielów urządzony został zbiornik małej retencji „Topialki”, który również jest wykorzystywany dla rekreacji. W planie gminy przewidywana jest realizacja dwóch podobnych zbiorników: Podgrodzie (na rzece Kamiennej) i Ćmielów (na rzece Przepaść).

Zbiorniki mogą stać się siłą napędową dla rozwoju agroturystyki i działalności gastronomicznej.

Szlaki turystyczne mogą stanowić w połączeniu z możliwościami rozwoju agroturystyki, bardzo istotny atut w rozwoju gminy. Preferowane dla takiej działalności są tereny pólnoce, gdzie gleby o niskiej bonitacji nie gwarantują rozwoju intensywnego rolnictwa ale za to atrakcyjne tereny bogate w lasy i malownicze odcinki doliny rzeki Kamiennej mogą stwarzać dogodne warunki do odpoczynku. Tereny te leżą z dala od hałaśliwych szlaków komunikacyjnych lecz posiadają zadowalającą sieć dróg co daje możliwość dotarcia w najodleglejsze zakątki. Specyfika terenu i sieć komunikacyjna daje również możliwość wyznaczenia szlaków dla turystyki rowerowej, zarówno dla początkujących jak i dla zaawansowanych.

Poniższa tabela przedstawia stan bazy noclegowej w mieście Ćmielów:

	J. m.	2004	2005	2006	2007	2008
OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA						
Obiekty ogółem						
obiekty ogółem VII	ob.	1	1	1	1	1
obiekty całoroczne VII	ob.	1	1	1	1	1
miejsca noclegowe ogółem VII	miejsce	21	21	23	23	28
miejsca noclegowe całoroczne VII	miejsce	21	21	23	23	28
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	244	185	214	178	292
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	8	0	0	0	0
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach ogółem I-XII	pok.	100	88	232	1 494	1 077
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach turystom zagranicznym I-XII	pok.	4	0	0	0	0
udzielone noclegi ogółem I-XII	nocleg	2 307	3 164	1 465	2 072	1 849
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	nocleg	152	0	0	0	0

Tabela 2.5-1 Obiekty zbiorowego zakwaterowania

2.6 Zidentyfikowane problemy

1. Poważny problem stanowi niski poziom skanalizowania gminy.
2. Ze względu na fakt, iż gmina posiada wiele zabytków istotnym problemem jest brak możliwości przeprowadzenia prac konserwacyjnych, który powoduje głównie bariera finansowa, koszty przekraczają możliwości właścicieli bądź władających. Uciążliwa jest też mała elastyczność przepisów i samych służb konserwatorskich.
3. Zły stan nawierzchni dróg.
4. Uboga infrastruktura obsługi ruchu turystycznego.
5. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Do działań zmierzających do poprawy ochrony tych terenów można zaliczyć :

- zalesienia

- ograniczenie inwestycji mogących niekorzystnie oddziaływać na wody i grunty

W najbliższych latach powinno następować dalsze ograniczanie wykorzystania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie ludności w wodę do picia. Gmina Ćmielów posiada zasoby wód powierzchniowych i podziemnych stosunkowo dobrej jakości, a wielkość zasobów zaspokaja potrzeby mieszkańców. Istotnym celem w walce o dobry stan środowiska jest ochrona wód powierzchniowych oraz ochrona ilościowa i jakościowa wód podziemnych. Poważny problem stanowi niski poziom skanalizowania gminy.

3. GOSPODARKA

3.1. Charakterystyka gospodarki

Gmina Ćmielów zaliczana jest do gmin rolniczych, posiada jednak duże tradycje rzemieślnicze. Wielu mieszkańców miasta Ćmielowa, jak i pozostałych miejscowości pracuje poza rolnictwem. Podobnie jak w każdej gminie w Polsce, tak i w gminie Ćmielów rozwinął się trend „migracji za pracą”, związany z tym, że pomimo rozwoju gospodarczego w gminie nie starcza miejsc pracy dla wszystkich mieszkańców. Najczęściej ludność znajduje zatrudnienie w Opatowie, Ostrowcu Świętokrzyskim. W gminie Ćmielów szybko rozwija się sektor podmiotów gospodarczych ukierunkowanych na handel i naprawy, budownictwo oraz transport. Znaczące udziały w zatrudnieniu mają na terenie miasta i gminy Ćmielów budownictwo, oświata, ochrona zdrowia i opieka społeczna, a także transport i łączność.

Od 2004 roku można zaobserwować wzrost ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Na terenie miasta i gminy Ćmielów w ewidencji działalności gospodarczej jest zarejestrowanych ogółem 529 (w sektorze prywatnym 511) podmiotów gospodarczych, z czego w samym mieście 257 (w sektorze prywatnym 242), co stanowi 48% ogółu (stan na 31.12.2008). Pomijając osoby fizyczne prowadzące działalność (ujęte w ewidencji działalności gospodarczej) na terenie Miasta ma swoją siedzibę 7 spółek handlowych, 4 spółdzielnie.

	Liczba podmiotów gospodarczych		
	Miasto Ćmielów	Gmina Ćmielów (wyluczając miasto)	Razem
podmioty gospodarki narodowej ogółem	242	269	511
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	200	239	439
spółki handlowe	7	3	10
Spółdzielnie	4	1	5
Fundacje	1	0	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	6	9	15

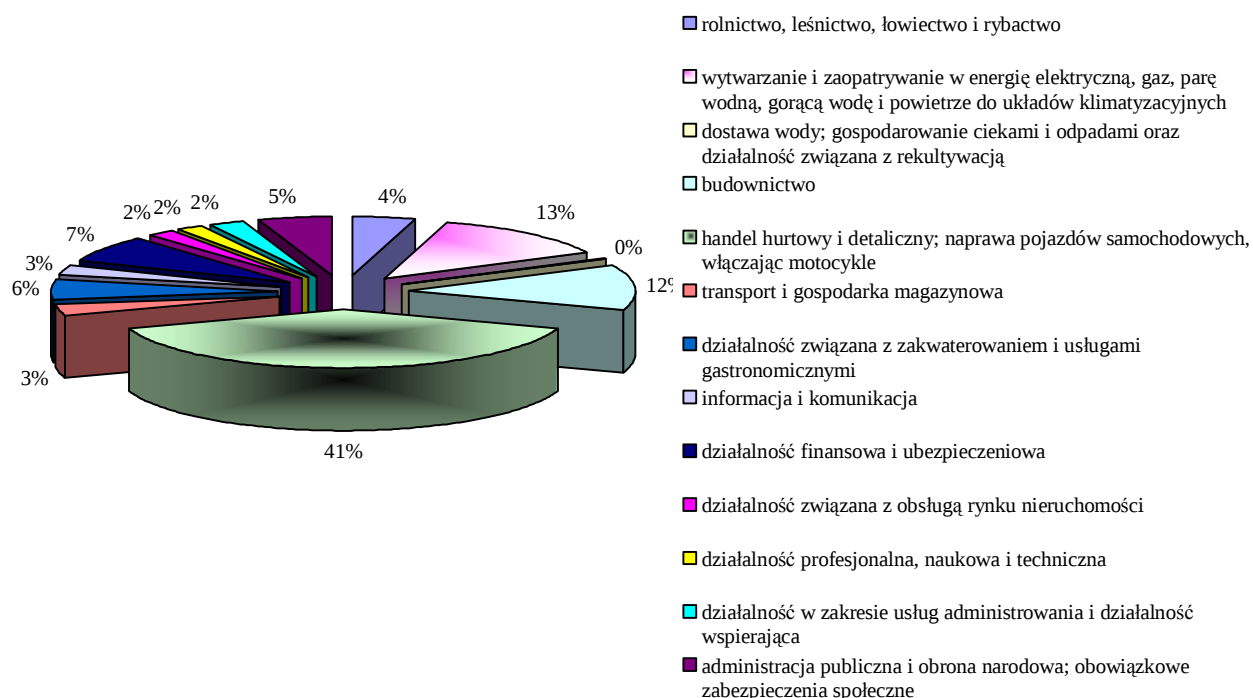
Tabela 3.1-1 Działalność podmiotów gospodarczych Miasta i Gminy Ćmielów

	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych wg sektorów własnościowych		
	Miasto Ćmielów	Gmina Ćmielów (wyluczając miasto)	Razem
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3	20	23
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	35	34	69
dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	2
Budownictwo	31	35	66
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	104	105	209
transport i gospodarka magazynowa	5	11	16
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8	22	30
informacja i komunikacja	5	9	14
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	24	15	39
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	7	10
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	2	10
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	4	13
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	21	7	28

Tabela 3.1-2 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych wg sektorów własnościowych

W strukturze firm dominują te prowadzące działalność handlową - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (209 zarejestrowanych

podmioty gospodarcze). Kolejnymi w sektorze usług są podmioty zajmujące się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (69 zarejestrowanych podmiotów) oraz firmy budowlane, których zarejestrowano 66. Strukturę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD przedstawia poniższy wykres:

Wykres 3.1-1 Podmioty gospodarcze wg. sekcji PKD.

W Ćmielowie zlokalizowane są Zakłady Porcelany „Ćmielów” Sp. z o.o. – najstarsze w Polsce, istniejące od 1790 roku, słynące z wysokiej jakości wyrobów ceramicznych.

Poza tym zakładem istnieje również Fabryka Porcelany AS, która wznowiła produkcję słynnych na całym świecie ćmielowskich figurek ceramicznych. Od maja 2005 roku na terenie Fabryki działa **Żywe Muzeum Porcelany**, w którym można zapoznać się z całym procesem produkcji porcelany, obejrzeć film „Nasz Ćmielów” w 22 metrowym piecu, w którym dawniej wypalano porcelanę, obejrzeć całą współczesną kolekcję figurek, wybić pamiątkową monetę oraz zobaczyć

wiele innych atrakcji. W dniu 14.12.2007 roku muzeum zostało wyróżnione certyfikatem Konsumenckiego Konkursu Jakości Usług **"Najlepsze w Polsce"**.

W 2007 roku firma wprowadziła nową markę „Świt Ćmielów” promującą wyroby związane z branżą turystyczno-pamiątkarską.

Innym lokalnym pracodawcą jest Samorządowy Zakład Wodociągów i Gospodarki Komunalnej jest jednym z większych pracodawców na terenie Gminy Ćmielów.

Na terenie miasta Ćmielów ma swoją siedzibę Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Ziemi Ćmielowskiej, które zostało powołane 8 grudnia 2003 roku. Stowarzyszenie powstało głównie na potrzeby pozyskiwania środków z Banku Żywności w celu prowadzenia społecznej działalności pomocowej na terenie gminy. W 2008 roku nowy zarząd Stowarzyszenia podjął decyzję o kontynuacji działalności, jak również rozszerzeniu jej o nowe aspekty. W nowe założenia stowarzyszenia wpisują się min.: plany wydania informatora i broszurek turystycznych o ciekawych miejscach w Ćmielowie i na terenie całej gminy, konkursu fotograficznego, oraz pozyskiwania środków na zespół dziecięcy, place zabaw, boiska do siatkówki, biuro informacji turystycznej oraz Ćmielowskiej gazetki dla mieszkańców (bezpłatnej) oraz istniejące już prywatne przedsięwzięcia osób z nim obecnie związanych, takie jak istniejący internetowy portal Ćmielowski **Ćmielów wczoraj i dziś** - źródło informacji o sprawach bieżących; nowo powstały internetowy Informator Ćmielowski- zbiór tego, co warto wiedzieć o Ćmielowie zwłaszcza w jego aspekcie historyczno- krajoznawczym, czy też Informatora Ćmielowski - bezpłatne lokalne pismo dla mieszkańców, zawierające ważne i praktyczne informacje bieżące.

3.2. Identyfikacja problemów

- mała liczba nowych miejsc pracy na terenie miasta
- słaba kondycja finansowa przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie miasta
- brak instytucji wspierających przedsiębiorczość oraz inkubatorów przedsiębiorczości
- niski nakład na nowe inwestycje w przedsiębiorstwach;
- zaburzona struktura zatrudnienia
- brak strategicznych pracodawców pomimo posiadania terenów inwestycyjnych
- niski poziom infrastruktury okoturystycznej;
- niska świadomość społeczeństwa z terenów wiejskich na temat możliwości prowadzenia działalności agroturystycznej;
- Niska dochodowość lokalnego rolnictwa

4. SFERA SPOŁECZNA

4.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku w mieście Ćmielów mieszkały 3195 osoby, co stanowiło 41,08 % ogólnej liczby mieszkańców gminy Ćmielów, w tym 1 657 kobiet i 1 538 mężczyzn. W latach 2005 – 2006 można było zaobserwować niewielki spadek liczby ludności miasta. Od 2007 trend ten uległ zmianie.

Ludność wg płci						
	Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	osoba	3 204	3 211	3 182	3 174	3 191
Mężczyźni	osoba	1 530	1 531	1 518	1 516	1 532
Kobiety	osoba	1 674	1 680	1 664	1 658	1 659

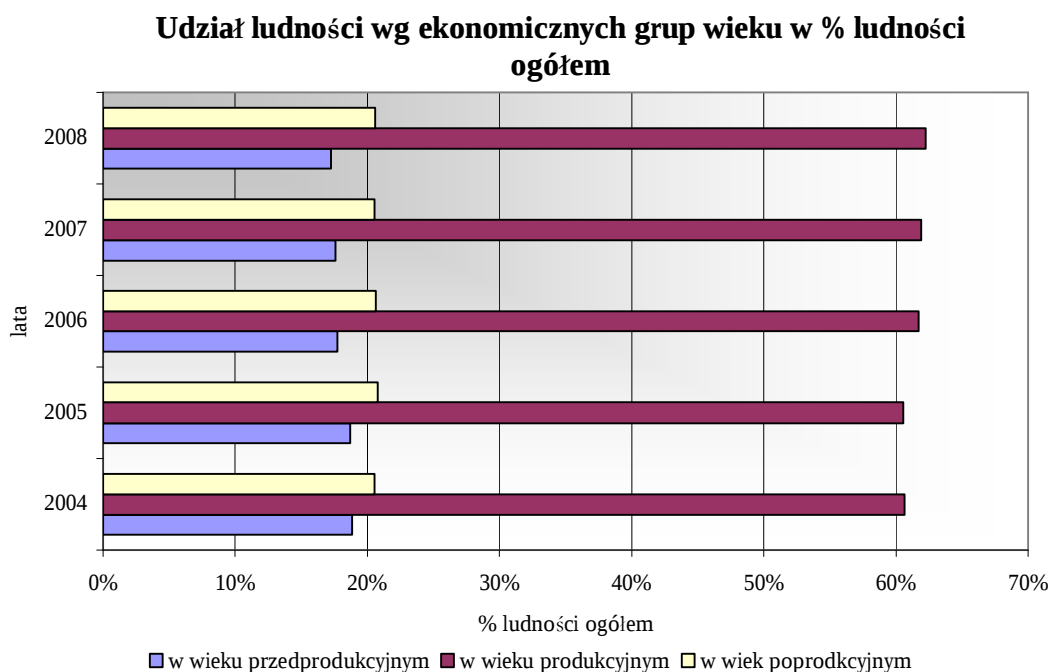
Tabela 4.1-1 Stan ludności w mieście Ćmielów w latach 2004-2008 wg płci.

Według danych GUS **na dzień 31 grudnia 2008 roku** ludność z przedprodukcyjnej (do 17 lat) grupy wiekowej wynosiła 550 osób (w tym 256 kobiet), co stanowi 17,22% ogółu mieszkańców miasta Ćmielów. Grupa produkcyjna (kobiety od 18 do 59 lat i mężczyźni od 18 do 64 lat) wynosiła 1 987 osoby (w tym 936 kobiet), co stanowi 62,21% ogółu mieszkańców miasta. W wieku poprodukcyjnym było zameldowanych 657 osób (w tym 465 kobiet), co stanowi 20,57% ogółu mieszkańców miasta, co prezentuje poniższe zestawienie:

Ludność wg grup wieku i płci							
Rok	Ogółem	Wiek					
		przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny	
		razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
2004	3 222	607	291	1 954	937	661	449
2005	3 183	595	284	1 926	930	662	449
2006	3 174	562	275	1 958	937	654	450
2007	3 193	562	273	1 976	933	655	461
2008	3 194	550	256	1 987	936	657	465

Tabela 4.1-2 Stan ludności wg grup wieku i płci w mieście Ćmielów w latach 2004-2008.

Analizując strukturę wiekową ludności miasta Ćmielów można zaobserwować duży udział ludności w wieku produkcyjnym. Pewną niepokojącą tendencją jest wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym oraz spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w okresie podlegającym analizie. Jednak ten trend demograficzny ma szerszy charakter i związany jest z procesem starzenia społeczeństwa.

Wykres 4.1- 1 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.

Ludność należąca do produkcyjnego przedziału wiekowego, a więc potencjalne zasoby pracy i bodziec wzrostu gospodarczego, stanowiła w 2008 roku około 62,21% wszystkich mieszkańców gminy i wykazuje tendencję wzrostową w porównaniu do lat poprzednich.

Z kolei ruch naturalny w gminie przedstawia poniższa tabela (dane GUS):

	J.m.	2004	2005	2006	2007	2008
Urodzenia żywe						
Ogółem	osoba	28	26	21	29	29
Zgony ogółem						
Ogółem	osoba	35	41	48	28	46
Mężczyźni		22	24	27	15	17
Kobiety		13	17	21	13	29
Zgony niemowląt						
Ogółem	osoba	0	0	1	0	0
Przyrost naturalny ogółem	osoba	-7	-15	-27	1	-17

Tabela 4.1-3 Ruch naturalny w Gminie w latach 2004-2008.

Podsumowując, pozytywnym zjawiskiem demograficznym na terenie miasta Ćmielów jest::

- Ø wysoki wskaźnik liczby ludności w wieku produkcyjnym, co może pozytywnie wpłynąć na rozwój gminy w przyszłości,
- Ø niski wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym, co na chwilę obecną nie wskazuje na znaczne starzenie się społeczeństwa.

Natomiast do niekorzystnych zjawisk demograficznych ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, który jednakże nie powoduje spadku ogólnej liczby ludności na terenie miasta.

4.2 WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Sytuacja mieszkaniowa w gminie przedstawia się dość dobrze, potrzeby mieszkaniowe nie są w pełni zaspokojone. Obszar gminy cechuje się rozproszoną zabudową mieszkalną, a zwarta zabudowa w postaci bloków mieszkalnych występuje jedynie na terenie miasta Ćmielów.

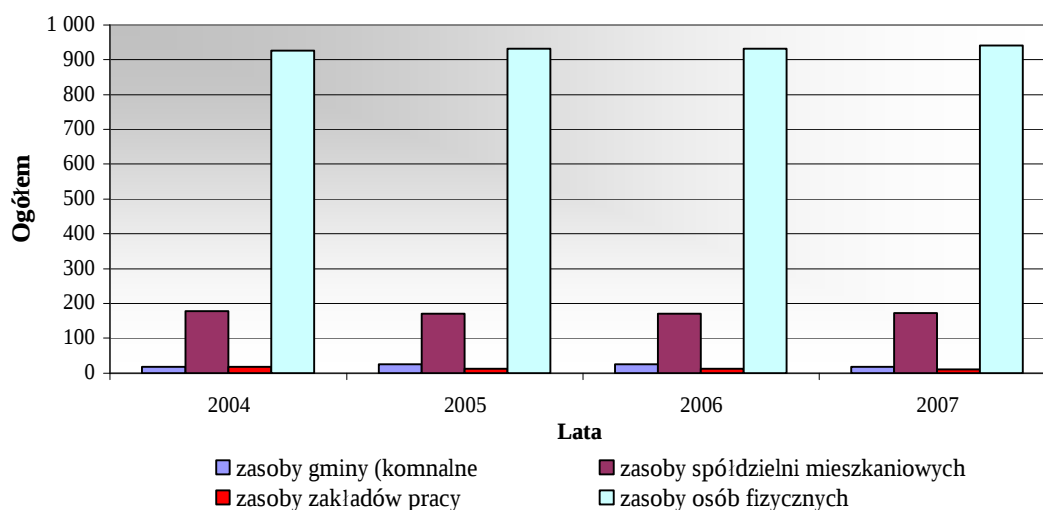
Najważniejsze ogólne dane na dotyczące sytuacji mieszkaniowej w Gminie, zestawiono poniżej (na podstawie danych GUS, wg stanu 31 grudnia 2007).

	J.m	Gmina	Miasto Ćmielów
liczba mieszkań	miesz.	2 791	1 141
liczba izb	izba	9 510	3 939
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	191 245	74 024
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	m2	68,5	64,9
na 1 osobę	m2	24,5	23,2

Tabela 4.2-1 Sytuacja mieszkaniowa w Mieście i Gminie Ćmielów.

Budynki mieszkalne w większości stanowią własność prywatną, przy czym przeważa budownictwo jednorodzinne typowe dla terenów wiejskich.

Zasoby mieszkaniowe wg form własności

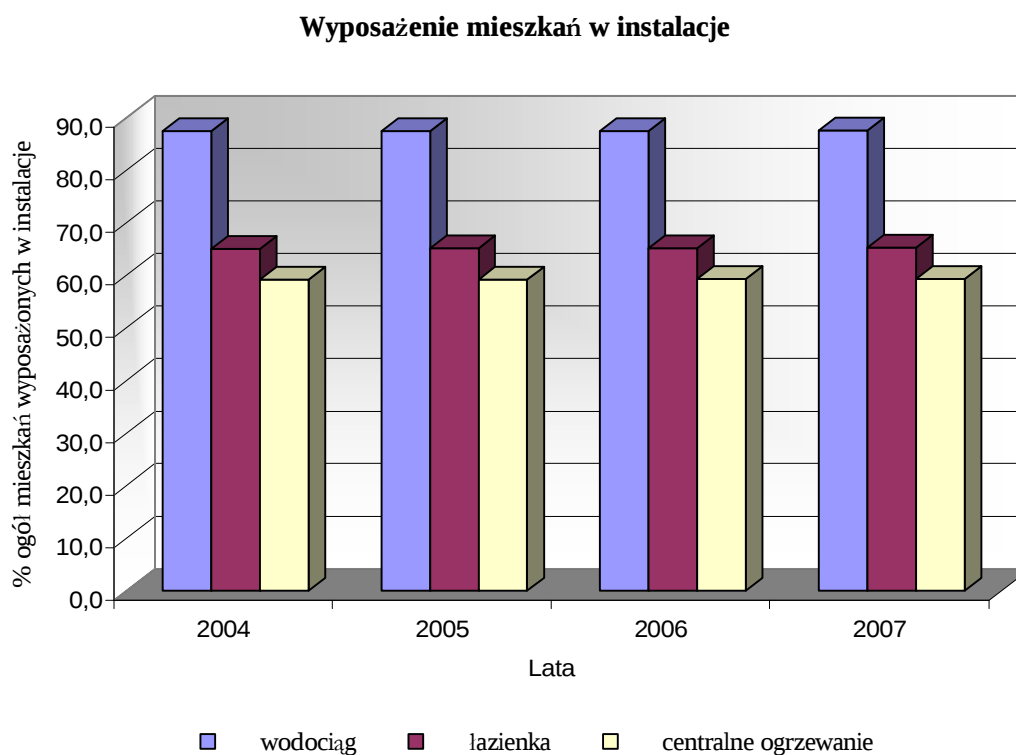
Wykres 4.2-1 Zasoby mieszkaniowe wg form własności.

Zaobserwowano również stałą poprawę techniczno-sanitarną. W roku 2007 wyposażenie budownictwa mieszkalnego w poszczególną instalację kształtowało się na następującym procentowym poziomie:

- wodociągi – 87,6%
- łazienka – 65,3 %

- centralne ogrzewanie – 59,3%

Poniższy wykres obrazuje dynamikę wzrostu w w/w instalacje.

Wykres 4.2-2 Dynamika wzrostu infrastruktury technicznej.

Gmina prowadzi szeroką politykę mieszkaniową, na podstawie Ustawy z dnia 21 czerwca 2001r o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U nr 71 poz.734 z późn. zm). Dodatki mieszkaniowe są dofinansowaniem do wydatków mieszkaniowych wypłacanym jej najbiedniejszym mieszkańcom. Przyznanie tej pomocy materialnej zależy przede wszystkim od miesięcznych dochodów mieszkańca gminy oraz od powierzchni zajmowanego przez niego lokalu. Pomoc ta przyznawana jest zawsze na sześć miesięcy i wypłacana jest z budżetu gminy. Decyzję o przyznaniu dodatku mieszkaniowego wydaje Burmistrz Miasta i Gminy. Poziom wypłaconych dodatków mieszkaniowych obrazuje następujące zestawienie:

	J.m.	2004	2005	2006	2007	2008
DODATKI MIESZKANIOWE						
Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych						
ogółem (liczba)	szt.	464	480	366	297	249
kwota	zł	58 912	55 224	41 722	35 019	26 640
W zasobie gminnym						
ogółem (liczba)	szt.	27	36	21	12	12
kwota	zł	2 684	1 793	1 501	756	981
W zasobie spółdzielczym						
ogółem (liczba)	szt.	351	372	304	257	216
kwota	zł	47 695	49 000	36 809	31 905	23 526
W zasobie prywatnym						
ogółem (liczba)	szt.	86	72	41	28	21
kwota	zł	8 533	4 431	3 412	2 358	2 133

Tabela 4.2-2 Liczba i wartość wypłaconych dodatków (dane GUS)

4.3. SŁUŻBA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Służba zdrowia

Podstawową opiekę medyczną pełnią ośrodki zdrowia znajdujące się na terenie Miasta i Gminy Ćmielów. Usługi medyczne z zakresu podstawowego świadczą następujące punkty:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PACJENT” w Ćmielowie
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Borii- filia NZOZ Pacjent

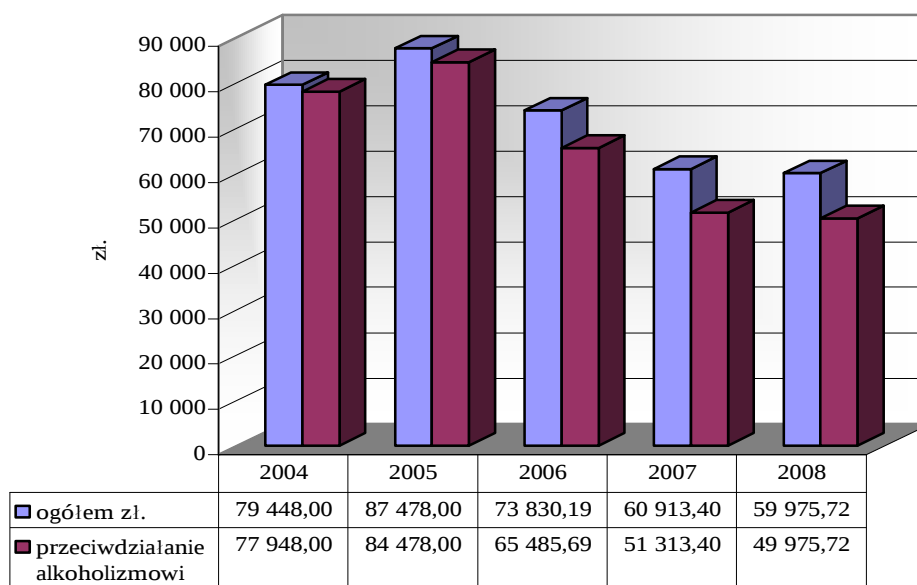
Głównym zadaniem jest zapewnienie opieki medycznej dla mieszkańców Gminy Ćmielów w zakresie podstawowym. Badania specjalistyczne wykonywane są zazwyczaj w Ostrowcu Św. Istniejące placówki ochrony zdrowia na terenie gminy zaspokajają potrzeby zdrowotne mieszkańców na poziomie leczenia podstawowego.

Charakterystykę opieki zdrowotnej oraz udział wydatków z budżetu gminy na ochronę zdrowia przedstawiają poniższe zestawienia:

	J. m.	2004	2005	2006	2007	2008
Zakłady opieki zdrowotnej						
ogółem	ob.	2	3	3	3	3
niepubliczne	ob.	2	3	3	3	3
śłużby medycyny pracy	ob.	0	0	1	1	2
praktyki lekarskie w miastach	osoba	1	0	0	1	1
Podstawowa opieka zdrowotna ilość porad ogółem	jed.	35 441	28 446	28 218	29 512	28 337
apteki	ob.	2	2	2	2	2
mgr farmacji	osoba	3	3	3	2	2
ludność na aptekę	osoba	3 971	3 946	3 907	3 901	3 885

Tabela 4.3-1 Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.

Wydatki na ochronę zdrowia

Wykres 4.3-1 Wydatki na ochronę zdrowia.

Pomoc społeczna

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie działa w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje na terenie gminy zadania statutowe wynikające z ustaw dotyczących pomocy społecznej, przepisów wykonawczych wydanych na ich podstawie oraz uchwał Rady Gminy, ustaleń Wójta Gminy, zawartych porozumień i umów samorządu. Praca GOPS opiera się również na ścisłej współpracy z wieloma lokalnymi podmiotami i placówkami samorządowymi. Gminny Ośrodek oferuje pomoc m.in. w formie pieniężnej oraz w naturze.

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez gminę, należą:

- 1) prowadzenie domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia o zasięgu lokalnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i specjalnych celowych,
- 3) przyznawanie pomocy rzeczowej,
- 3a) przyznawanie pomocy w naturze na ekonomiczne usamodzielnienie,
- 3b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie,
- 4) inne zadania z zakresu pomocy społecznej wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy.

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez gminę, należy:

- 1) udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, w tym osobom bezdomnym,
- 1a) organizowanie i prowadzenie gminnych ognisk wychowawczych, świetlic i klubów środowiskowych dla dzieci, a także organizowanie mieszkań chronionych,
- 2) świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania,
- 3) udzielanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osób bezdomnych i innych osób nie mających dochodu i możliwości ubezpieczenia się na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym,
- 3a) udzielanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- 4) praca socjalna,
- 5) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,

Zadania zlecone gminie obejmują:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, renty socjalnej, przysługujących dodatków do świadczeń,

- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, gwarantowanych okresowych i specjalnych okresowych,
- 2a) opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne za osoby, o których mowa w art. 27 ust. 1 i 2, w art. 31 ust. 4a i art. 31b ust. 3 ustawy o pomocy społecznej
- 2b) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym,
- 3) przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej,
- 4) przyznawanie zasiłku celowego w formie biletu kredytowanego,
- 5) świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych, przysługujących na podstawie przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- 6) organizowanie i prowadzenie środowiskowych domów samopomocy,
- 7) zadania wynikające z rządowych programów pomocy społecznej bądź innych ustaw, mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin po zapewnieniu odpowiednich środków.

W miarę ubożenia społeczeństwa gminy z roku na rok wzrasta zapotrzebowanie na pomoc społeczną. Główną przyczyną korzystania pomocy GOPS jest ubóstwo i bezrobocie. Zjawiska te negatywnie wpływają na aktywność społeczną, powodują wzrost patologii (np. uzależnienia, przemoc domowa) oraz frustracji społeczeństwa. Na pomoc społeczną z budżetu gminy przeznaczają się coraz więcej środków, w roku 2008 było to prawie 3 462 516,63zł, co daje w całej gminie średnie roczne wydatki z pomocy społecznej na osobę w wysokości 445,28 zł. W strukturze form pomocy w ramach zadań własnych GOPS dominują zasiłki celowe i w naturze. W strukturze form pomocy w ramach zadań zleconych gminie dominują świadczenia rodzinne oraz zasiłki stałe, okresowe oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Czynnikiem w znacznym stopniu determinującym trudne sytuacje życiowe mieszkańców Ćmielowa, a także przyczyniającym się do wykluczenia społecznego jest ubóstwo.

4.4 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Straż Pożarna

Na terenie Miasta i Gminy Ćmielów działa 8 Ochotniczych Straży Pożarnych w następujących miejscowościach:

- 1) Ochotnicza Straż Pożarna Boria
- 2) Ochotnicza Straż Pożarna Buszkowice
- 3) Ochotnicza Straż Pożarna Ćmielów
- 4) Ochotnicza Straż Pożarna Grójec
- 5) Ochotnicza Straż Pożarna Jastków
- 6) Ochotnicza Straż Pożarna Wola Grójecka
- 7) Ochotnicza Straż Pożarna Wojnowice
- 8) Ochotnicza Straż Pożarna Wólka Wojnowska

W skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączone zostały 2 jednostki OSP z terenu gminy:

1. OSP Boria
2. OSP Ćmielów

Zakres działalności: Działania na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. Ochrona środowiska. Rozwijanie i upowszechnienie działalności kulturalnej oraz sportu. Organizowanie pożarniczego i obronnego wychowania dzieci i młodzieży.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy - to integralna część organizacji bezpieczeństwa zewnętrznego państwa mająca na celu ratowanie życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń; system ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych. Zgodnie z art. 14. 1. ustawy o ochronie przeciwpożarowej "Krajowy system ratowniczo-gaśniczy ma na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez:

- 1) walkę z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi,
- 2) ratownictwo techniczne,

- 3) ratownictwo chemiczne,
- 4) ratownictwo ekologiczne,
- 5) ratownictwo medyczne,
- 6) współpracę z jednostkami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego oraz centrami powiadamiania ratunkowego.

Organem koordynującym i nadzorującym działanie Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie Miasta i Gminy Ćmielów jest ZARZĄD MIEJSKO – GMINNY ZOSP RP w Ćmielowie oraz Komisja Rewizyjna ZOSP RP.

Policja

Na terenie miasta znajduje się jeden Komisariat Policji. Posterunek Policji uczestniczy w działaniach prewencyjnych realizowanych w ramach programów profilaktycznych min. Program Bezpieczny Powiat Ostrowiecki, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz rządowe programy profilaktyczne.

W ramach realizacji przez Komisję Programu Bezpieczny Powiat Ostrowiecki podjęto wiele inicjatyw i działań profilaktyczno – edukacyjnych, informacyjnych, zmian środowiska oraz interwencyjnych. Były to wspólne przedsięwzięcia podmiotów współrealizujących przedmiotowy program. Natomiast nadrzędnym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2008 było zapobieganie powstawaniu nowych problemów oraz zmniejszanie tych, które już na terenie gminy istnieją.

Do główne zadań Policji w tym zakresie należą:

1. Wprowadzanie procedur ułatwiających lepsze oddziaływanie w środowiskach, w których występują uzależnienia, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie,
2. Działania kontrolne punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
3. Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w tym respektowanie zakazu spożywania napojów alkoholowych na ulicach, placach, parkach z wyjątkiem miejsc przeznaczonych do ich spożycia,
4. Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w tym dotyczących respektowania zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym i niepełnoletnim oraz sprzedaży na kredyt lub pod zastaw,
5. Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

6. Włączanie się w kampanie antyalkoholowe i antynarkotykowe,

7. Promowanie zachowań prohibicyjnych, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

Stworzenie bezpiecznego otoczenia, ochrona dzieci i młodzieży, poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, wzrost poczucia bezpieczeństwa osobistego oraz mienia w społeczności lokalnej, to najważniejsze zadania stawiane zarówno przez Gminę jak i Komisariat Policji w Ćmielowie.

4.5 KULTURA I SPORT

Kultura

Dom Kultury im. Witolda Gombrowicza w Ćmielowie jest samorządową instytucją kultury. Dom Kultury służy realizacji zadań gminy w zakresie:

- rozpoznawania i koordynowania inicjatyw kulturalnych,
- organizowania zespołowego uczestnictwa w gminnych imprezach kulturalnych,
- prowadzenia bieżącej informacji kulturalnej na terenie gminy,
- edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,
- popularyzacji książek i czytelnictwa.

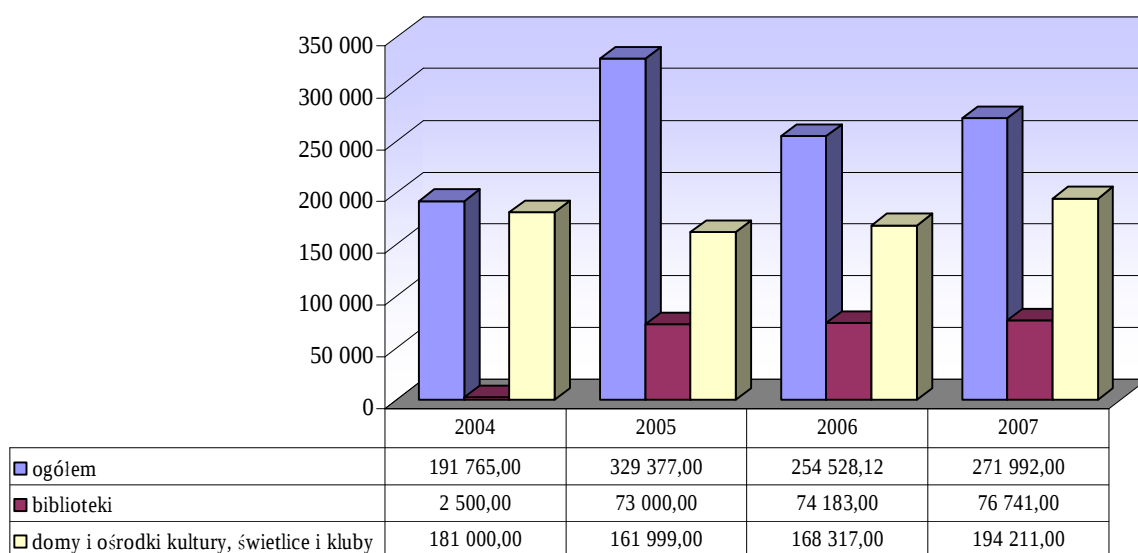
Dom Kultury realizuje swoje zadania między innymi poprzez: organizację wystaw, koncertów, przeglądów, festiwali, wycieczek i spotkań autorskich, organizację imprez rozrywkowych, prowadzenie pracowni artystycznej dla dzieci i młodzieży, gromadzenie i prowadzenie księgozbioru i materiałów bibliotecznych.

Gmina Ćmielów posiada bogate w wydarzenia Kalendarium imprez organizowanych przez Dom Kultury i Bibliotekę Publiczną. Dom Kultury oferuje różnorodne formy zajęć pozwalających na spędzenie czasu wolnego dzieci i młodzieży, rozszerzanie swoich pasji i doskonalenie talentów poprzez działalność kół zainteresowań (plastyczne, muzyczne, klub akustyka) i zespołów: Kapela „Ćmielowiaczy”, Chór Środowiskowy „Jutrenka”, Zespół Ludowy „Stocaneczka” i „Borianki”) oraz Biblioteki Publicznej wraz z Filią w Borii (wypożyczanie księgozbioru, możliwość z korzystania księgozbioru podręcznego, korzystanie z czytelnictwa internetowej KARTA, konkurs dla najaktywniejszego czytelnika). W Filii Bibliotecznej w Borii prowadzone są spotkania, podczas których są prowadzone zajęcia: głośne czytanie bajek, zajęcia

komputerowe, zajęcia plastyczne jak również organizowane są wystawy. Na stałe w pracę tego oddziału wpisały się: Wystawa twórczości ludowej z terenu Borii, wystawa kart świątecznych z okazji Bożego Narodzenia i Wielkanocy.

Strukturę wydatków budżetu Gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na podstawie danych GUS za 2008 rok prezentuje poniższy wykres.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego

Wykres 4.5-1 Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego.

Sport

Na terenie gminy i miasta Ćmielów działalność w zakresie kultury fizycznej prowadzi klub Sportowy „Świt”. Klub piłkarski „Świt” powstał w 1952 r i nieprzerwanie uczestniczy w rozgrywkach ligowych i pucharowych. Od początku jego działalności przez szeregi sekcji piłki nożnej przewinęło się bardzo wiele młodzieży z miejscowości Ćmielów oraz miejscowości wiejskich z terenu Gminy. W chwili obecnej Klub posiada

3 drużyny piłkarskie, drużynę seniorów uczestnicząca w rozgrywkach świętokrzyskiej ligi okręgowej oraz 2 drużyny młodzików. W treningach i różnego rodzaju rozgrywkach aktywnie uczestniczy i ćwiczy około 50 zawodników. Aby umożliwić i stworzyć warunki do sportowego rozwoju młodzieży z terenu gminy, odizolowując od patologii społecznych należy rozszerzyć i rozwinąć działalność klubu.

Działalność Klubu sportowego jest finansowana z dotacji z Gminy Ćmielów, ale z uwagi na duże koszty utrzymania drużyn piłkarskich otrzymywane środki finansowe są niewystarczające na działalność statutową klubu.

Dużym problemem jest niewystarczająca baza sportowa. Społeczeństwo Gminy i znacząca jego część zaangażowana aktywnie w uprawianie sportu oczekuje zdecydowanej poprawy standardu i ilości obiektów do podnoszenia swych umiejętności i rozwoju talentu sportowego. Konieczna jest zatem poprawa bazy służącej rozwojowi sportu i rekreacji, budowa hali sportowej oraz boiska wielofunkcyjnego.

4.6 EDUKACJA

Na terenie gminy od września 1999 r., po wprowadzeniu reformy szkolnictwa funkcjonowały dotychczasowe ośmioklasowe szkoły podstawowe, prowadzące obecnie klasy od I do VI. Wszystkie dotychczasowe szkoły otrzymały również status gimnazjum. Do szkół tych uczęszczali dzieci z terenu gminy oraz dzieci z terenu gmin sąsiednich.

W chwili obecnej na terenie gminy funkcjonują następujące placówki:

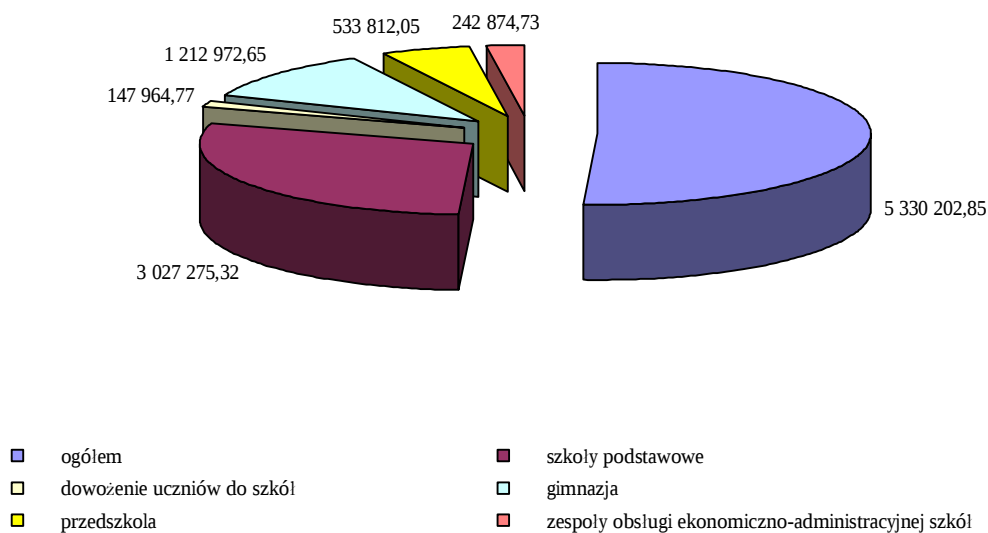
- Gimnazjum w Brzostowej,
- Gimnazjum w Ćmielowie,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Nalazka w Ćmielowie
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Nalazka w Ćmielowie – filia w Rudzie Kościelnej
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Brzostowej,
- Szkoła Podstawowa w Brzostowej Filia w Przeuszynie,
- Samorządowe Przedszkole w Ćmielowie,
- Szkoła Podstawowa w Podgórzu i Niepubliczne Przedszkole w Podgórzu prowadzone przez stowarzyszenie

Wielkość budynków szkolnych jest wystarczająca dla ilości uczniów. Niezbędne jest tylko stworzenie zaplecza sportowego w placówkach oświatowych, które nie posiadają obiektów typu

sale gimnastyczne lub hale sportowe oraz przebudowa budynku Gimnazjum w Ćmielowie przy ul. Ostrowieckiej.

Z roku na rok zauważalny jest stały wzrost wydatków na oświatę i wychowanie. Strukturę wydatków budżetu Gminy na podstawie danych GUS za 2008 rok prezentuje poniższy wykres.

Wydatki budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w PLN

Wykres 4.6-1 Wydatki budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w PLN.

4.7 RYNEK PRACY

Według Powiatowego Urzędu Pracy na terenie gminy Ćmielów **w miesiącu sierpniu 2009 roku było zarejestrowanych:**

- osób bezrobotnych - 613, w tym kobiet - 321
- osób z prawem do zasiłku – 137
- zamieszkałych na wsi - 334
- osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy - 4
- osób w wieku do 25 lat – 173
- w wieku powyżej 50 lat - 89

- osób długotrwale bezrobotnych – 279

- bez kwalifikacji zawodowych -202

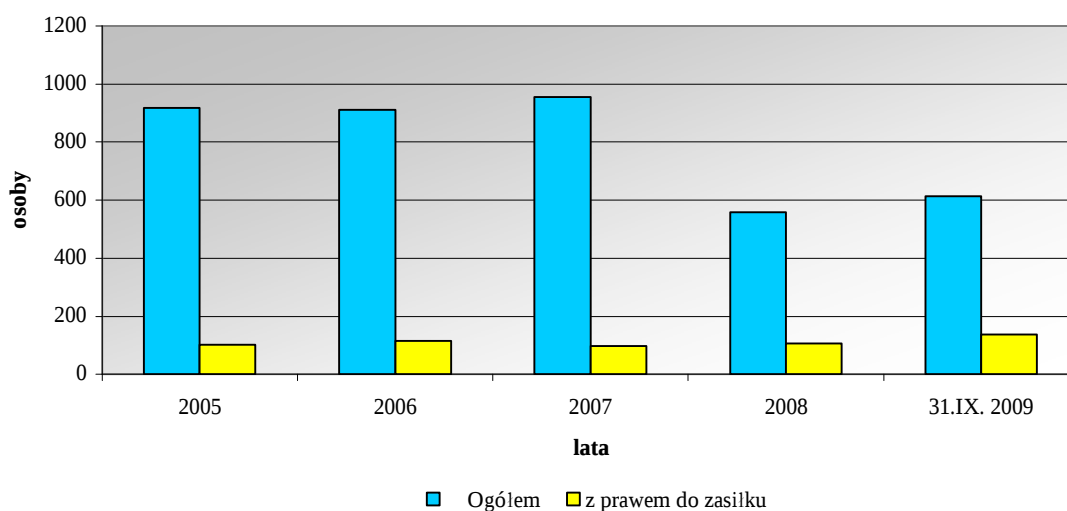
Natomiast na przestrzeni pięciu lat liczba zarejestrowanych bezrobotnych kształtowała się następująco:

	J. m.	2005	2006	2007	2008	31.IX. 2009
Bezrobotni zarejestrowani wg płci						
Ogółem	osoba	916	909	954	558	613
mężczyźni	osoba	317	302	315	268	292
kobiety	osoba	599	607	639	290	321

Tabela 4.7-1 Bezrobotni zarejestrowani wg płci.

Dynamikę bezrobocia w latach 2005-2009 przedstawiono na wykresie poniżej. Wynika z niego, iż na przestrzeni lat 2005-2009 odnotowano początkowo spadek a następnie wzrost liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych. W 2005 roku wynosiła ona 916 osoby – w tym z prawem do zasiłku 102 os., w 2006-909 (z prawem do zasiłku 113), w 2007 - 954 (97 z prawem do zasiłku), w 2008 – 558 (105 z prawem do zasiłku), natomiast w 2009 liczba ta wzrosła do 613 (z prawem do zasiłku 137).

Dynamika bezrobocia w latach 2005-2009

Wykres 4.7-1 Dynamika bezrobocia w latach 2005-2009.

Gmina prowadzi liczne działania zmierzające do zmniejszenia bezrobocia. Samorząd gminny ściśle współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim. Zjawisko bezrobocia jak i jego skutki to jeden z trudniejszych problemów społecznych. Konsekwencjami bezrobocia (zwłaszcza długotrwałego) dla większości bezrobotnych są: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym oraz duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystanie zdolności do pracy bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy odczuwane przez ludzi zatrudnionych i niebezpieczeństwo zwiększenia się zjawisk niepożądanych (np. alkoholizm, rozwody, narkomania, przestępczość, samobójstwo).

Dlatego Urząd Pracy pokrywa również koszty dokształcania i uczestnictwa w specjalistycznych kursach podnoszących umiejętności i kwalifikacje zawodowe, inicjuje, organizuje i finansuje działania na rzecz aktywizacji bezrobotnych, udziela pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, a także pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące zatrudnienia i udziału w programach rynku pracy bezrobotnych z terenu Gminy Ćmielów w okresie styczeń-sierpień 2009r.

Podjęcie zatrudnienia								Pozostałe instrumenty				Ogółem bezrobotni objęci różnymi formami aktywizacji finansowanymi z FP, EFS, PFRON
Razem		Kobiety	Finansowane z FP, EFS, PFRON					Szkolenia	Staże	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	Prace społecznie użyteczne	
			Prace interwencyjne	Roboty publiczne	Podjęcie działalności gospodarczej	Refundacja kosztów wyposażenia/ doposażenia	Inne					
Gmina Ćmielów	226	85	16	30	16	8	1	25	109	0	22	538

Tabela 4.7-2 Zatrudnienie i udział w programach rynku pracy bezrobotnych z terenu Gminy Ćmielów w okresie styczeń-sierpień 2009r.

Do podstawowych zidentyfikowanych problemów związanych ze zjawiskiem bezrobocia występującym w mieście i gminie można zaliczyć:

- brak punktu wsparcia gospodarczego oraz inkubatorów przedsiębiorczości;
- niskie nakłady na nowe inwestycje w przedsiębiorstwach;
- niski poziom infrastruktury okołoturystycznej;
- niska świadomość społeczeństwa z terenów wiejskich na temat możliwości prowadzenia działalności agroturystycznej.

4.8 ANALIZA SWOT

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT („strengths” - mocne strony, „weaknesses” - słabe strony, „opportunities” - szanse i „threats” - zagrożenia).

Polega ona na analizie istniejącego potencjału, realizowanych zadań i możliwości rozwojowych niezależnych lub zależnych w niewielkim stopniu od otoczenia (mocne i słabe strony) oraz na analizowaniu tych obszarów, które wpływają na jego funkcjonowanie (szanse i zagrożenia).

Analiza koncentruje się na ocenie wewnętrznych zasobów Gminy, jej atutów i występujących tu problemów, przyjmując z definicji zewnętrzne ograniczenia związane z obowiązującym w Polsce systemem legislacyjnym, poziomem rozwoju gospodarczego, czy stanem finansów publicznych.

Mocne strony:

- korzystne i atrakcyjne położenie geograficzne (ciekawe obszary krajobrazowe, położenie przy ważnym szlaku kolejowym i drodze krajowej);
- wysoki standard gospodarstw domowych (wyposażenie w wodociąg, sieć elektroenergetyczną, telefony);
- posiadanie znacznego arealu uzbrajanych terenów;
- walory turystyczne i krajobrazowe sprzyjające rozwojowi rekreacji i zakładaniu gospodarstw agroturystycznych;
- posiadanie wielowiekowych tradycji, zabytków;

- markowa pozycja na rynkach zewnętrznych kluczowych firm w Ćmielowie -Fabryki Porcelany Ćmielów" oraz Fabryki Porcelany AS;
- duży potencjał produkcyjny;
- zaplecze rekreacyjne (szlaki turystyki);
- wielowiekowa tradycja kupiecka i rzemieślnicza oraz posiadane umiejętności mieszkańców w tym zakresie;
- dobre przygotowanie gminy do korzystania ze środków Unii Europejskiej.

Słabe strony:

- wysoki poziom bezrobocia;
- niski poziom skanalizowania gminy;
- niedogodne warunki do inwestowania i dla rozwoju przedsiębiorczości;
- zły stan techniczny drogi wojewódzkiej przebiegającej przez centrum miasta, brak odwodnienia jezdni;
- brak wystarczającej ilości parkingów w mieście Ćmielów;
- zły stan techniczny budynków i budowli w centrum miasta - brak estetyki budynków;
- niska jakość przestrzeni publicznych w zakresie infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej min. placów zabaw, boisk oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej również o funkcji integracji społecznej;
- niewystarczająca infrastruktura edukacyjna;
- zły stan techniczny zabytków, pomników i obiektów;
- pozaklasowa, jakość wód w rzece Kamiennej
- brak perspektyw pracy dla młodzieży;
- rozdrobnienie gospodarstw rolnych;
- niewystarczające nakłady na bezpieczeństwo w mieście.

Szanse zewnętrzne

- stosunkowo dobra struktura branżowa małego i średniego biznesu;
- posiadanie znacznego arealu uzbrajanych terenów;
- rozwój turystyki, agroturystyki;

- aktywne uczestnictwo gminy i jej władz w podmiotach zewnętrznych służących rozwojowi regionu;
- wysoka aktywność i skuteczność władz gminy w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych koniecznych do rozwoju gminy.

Zagrożenia

- wzrastające bezrobocie i ubożenie społeczeństwa;
- brak ofert na lokalnym rynku pracy, zwłaszcza dla młodych ludzi;
- brak środków finansowych na rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej;
- odpływ młodych wykształconych ludzi do miast;
- wzrost patologii społecznych;
- brak bazy kulturalno – oświatowej dla młodzieży;
- słaba identyfikacja ludzi z miejscem zamieszkania i pochodzenia.

II. NAWIĄZANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DO STRATEGICZNYCH DOKUMENÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO - SPOŁECZNO GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU

Wsparcie i dynamizacja Lokalnych Programów Rewitalizacji ma podłoże w dokumentach rządowych określających strategię rozwoju i politykę zagospodarowania przestrzennego kraju. Jednym z głównych celów wskazanych poniżej dokumentów strategicznych jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ćmielów realizuje następujące cele i priorytety dokumentów strategicznych i branżowych, szczebla ogólnokrajowego, regionalnego i lokalnego:

- Ø **Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013** cel: Wyrównanie szans rozwojowych województw (str. 25);
- Ø **Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK)** priorytety: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej (str. 41-43), Rozwój obszarów wiejskich (str. 69) oraz Priorytet 6 Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej; Wyrównywanie szans rozwojowych obszarów problemowych; po przez: wspieranie szeroko rozumianej infrastruktury turystycznej czy zasobów kultury (str. 78), wspieranie sieci osadniczej i miejskiej, wzmacnianie procesu odbudowy gospodarczego potencjału małych miast i miasteczek, opartego na endogenicznych walorach tych ośrodków (str. 79);
- Ø **Narodowej Strategii Spójności 2007-2013** (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia), Cele horyzontalne: NSS (NSRO): Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski (str. 54-55), Wyrównanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich (str. 73-74);
- Ø **Strategii rozwoju turystyki w Polsce na lata 2007-2013**, Cel operacyjny I.1 - Kreowanie i rozwój konkurencyjnych produktów Turystycznych (str. 43); Cel operacyjny I.2 – Rozwój infrastruktury turystycznej (str. 48); Cel operacyjny I.3 – Integracja produktów i oferty turystycznej regionów (str. 51); Cel operacyjny I.4 – Rozwój przedsiębiorczości i działalności organizacji w dziedzinie turystyki (str. 53); Cel operacyjny I.5 - Rozwój wiodących typów turystyki (str. 55)

- Ø **Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020**, gdzie w Celu 1 „Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa” zakłada się tworzenie otoczenia przyjaznego dla rozwoju nowoczesnego biznesu, szczególnie sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Natomiast w Celu 3 „Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury” w priorytecie „Tworzenie warunków rozwoju turystyki, sportu i rekreacji” założono działania sprzyjające rozwojowi infrastruktury turystycznej, szczególnie infrastruktury noclegowej, gastronomicznej, małej infrastruktury dla pieszych, szlaków rowerowych oraz turystyczne zagospodarowanie zbiorników wodnych. Wspieranym kierunkiem działań jest również wspieranie procesów powstawania lokalnych i regionalnych produktów turystycznych. Inwestycje rewitalizacyjne, planowane na terenie miasta Ćmielów, przyczynią się również do realizacji Celu 5 – „Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej” (str. 98);
- Ø **Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013** realizacja m.in. celów: Wyboru odcinków sieci drogowej, na których inwestowanie będzie najbardziej efektywne, Modernizacji odcinków dróg szczególnie niebezpiecznych dla ruchu (str. 35-36);
- Ø **Programem Ochrony Środowiska Dla Województwa Świętokrzyskiego**, Priorytet ekologiczny, w którym w aspekcie gospodarki wodno-ściekowej założono modernizację i rozbudowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych – (str. 58) ;
- Ø **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, Działanie 6.2, którego podstawowym celem jest „Realizacja kompleksowych projektów, mających za zadanie rewitalizację zaniedbanych części miejscowości, będących centrami gmin, dla których istnieją lokalne programy rewitalizacji”** – (str. 98 Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPOWŚ na lata 2007-2013);
- Ø **Strategii rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim na lata 2006-2014** Cel operacyjny: Kształtowanie proekologicznej infrastruktury w kontekście rozwoju przestrzeni turystycznej (str. 318)
- Ø **Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego z 2002 r.:** Cel 3 - Tworzenie warunków do poprawy jakości życia i zaspokajania potrzeb społecznych — podnoszenie standardu cywilizacyjnego (str. 82);
- Ø **Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Ćmielów**, m.in. *Cel 5 Poprawa stanu technicznego dróg*” poprzez najważniejsze zadania cząstkowe: 5.1. Systematyczne remontowanie nawierzchni dróg

utwardzonych i 5.2. Utwardzenie odcinków dróg o istotnym znaczeniu komunikacyjnym; a także *Cel nr 8* : „Poprawa warunków życia i rozwoju mieszkańców” poprzez cel cząstkowy 8.7 Modernizację istniejących szkół oraz poprawa ich wyposażenia oraz *Cel nr 9*: „Zwiększenie zakresu działań promocyjnych gminy w otoczeniu zewnętrznym”

- Ø **Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów na lata 2007-2013**, zgodność z kierunkami rozwoju lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów oraz celami określonymi w określonych programach operacyjnych: Programie rozwoju infrastruktury społecznej (I), którego celem jest poprawa stanu oświaty i kultury, a także zdrowia i opieki społecznej mieszkańców gminy Ćmielów; (II) Programie rozwoju infrastruktury technicznej mający na celu m.in. poprawę infrastruktury drogowej, oraz (III) Programie rozwoju turystyki i (VI) Programie promocji gminy, których celem jest m.in. wyeksponowanie potencjału krajobrazowego, kulturalnego i turystycznego gminy (str.46-47) - działania planowane w ramach projektu rewitalizacyjnego RPOWŚ).
- Ø **Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Ćmielów na lata 2008-2011** – *Cel strategiczny nr I* „Rozwój gospodarczy gminy wykorzystujący walory środowiska naturalnego” m.in. poprzez rozwój agroturystyki i ekoturystyki oraz podniesienie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy Ćmielów (str. 66); *Cel strategiczny nr II* „Czyste środowisko” poprzez budowę systemów infrastruktury technicznej, m.in. systemów kanalizacyjnych oraz poprawę funkcjonowania systemów komunikacyjnych (str.70) - działania planowane w ramach projektu rewitalizacyjnego RPOWŚ).
- Ø **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów** – *cel strategiczny 1* „Poprawa standardów życia mieszkańców Miasta i Gminy” poprzez organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (str. 89) tj. poprawę dostępu młodzieży szkolnej do zaplecza sportowego.
- Ø **Planem Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Ćmielów** - zadania strategiczne mające na celu uporządkowanie gospodarki odpadami na terenie Miasta i Gminy Ćmielów m.in. poprzez właściwą liczbę i lokalizację koszy na śmieci oraz utrzymanie ładu, czystości i porządku na terenie gminy (str.46) – elementy planowane w ramach projektu rewitalizacyjnego .

III. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

1. ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU

Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru miasta Ćmielów ustalono na podstawie przeprowadzonych analiz, wobec wewnętrznych i zewnętrznych czynników, które składają się na obraz sytuacji miasta. Przeprowadzając analizy w trzech podstawowych płaszczyznach problemowych:

- Ø zagospodarowanie przestrzenne,
- Ø gospodarka
- Ø strefa społeczna

Uwzględniono w nich wszystkie te czynniki, które wpływają na sytuację miasta i jego mieszkańców. W wyniku przeprowadzonych analiz własnych gminy, wszystkich dostępnych materiałów i konsultacji społecznych dokonano określenia granic obszaru objętego Lokalnym Planem Rewitalizacji, spełniającego co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- Ø wysoki poziom bezrobocia mieszkańców,
- Ø niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- Ø wysoki stopień wykluczenia społecznego i biedy,
- Ø niski poziom wykształcenia mieszkańców,
- Ø znaczny poziom degradacji infrastruktury technicznej i budynków,
- Ø wyraźnie zanieczyszczone środowisko naturalne.

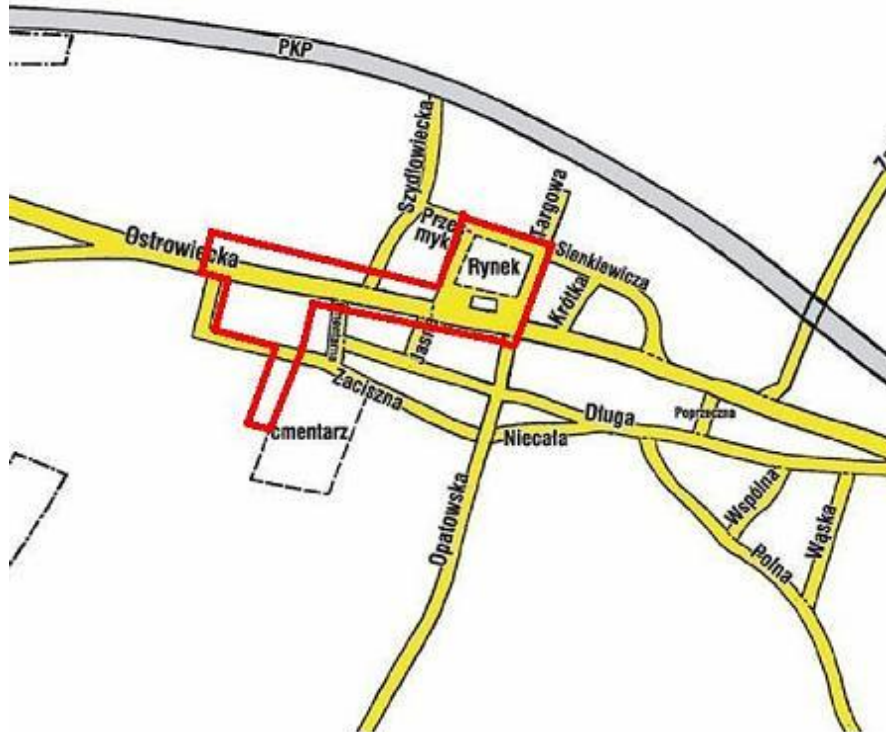
Wyznaczając terytorialny zasięg obszarów rewitalizowanych starano się objąć:

- Ø teren historycznej zabudowy miejskiej, objęty ochroną konserwatorską,
- Ø teren nieekonomicznie wykorzystywanej przestrzeni o dużym potencjale gospodarczym,
- Ø tereny o niedostatecznym wyposażeniu w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- Ø teren centrum miasta o słabej dynamice rozwoju, stanowiący barierę w harmonijnym rozwoju całego miasta.

Struktury staromiejskie są trwałym majątkiem narodowym o wymiernej wartości i pomimo ich niezadowalającego stanu, należą do najistotniejszych składników dziedzictwa kulturowego. W związku z powyższym miasto Ćmielów planuje zrealizować kompleksowy, kilkuletni program w obszarze Rynku i centrum miasta, który pozwoli z zaniedbanego obszaru uczynić rejon urbanistyczny o zindywidualizowanym wyrazie, określonej wartości użytkowej i wysokiej

atrakcyjności, dzięki czemu możliwe będzie również osiągnięcie spójności gospodarczej i społecznej.

Rysunek 2 Mapy z zaznaczonym obszarem objętym rewitalizacją.

2. ZAKRES OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Na terenie gminy zewidencjonowano 62 obiekty zabytkowe pochodzące z XIV - XX wieku. Największa ilość obiektów zakwalifikowanych jako zabytkowe znajduje się w Ćmielowie. Są to ruiny zamków, zespoły kościelne, zespoły dworskie, kapliczki.

Najcenniejsze zostały wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to:

- Czarna Glina (zbiorowa mogiła powstańców z 1863 r),
- Ćmielów: Zespół kościoła parafialnego p.w. NMP:
 - kościół,
 - dzwonnica,
 - kostnica,
- ogrodzenie z bramą, cmentarz parafialny, zespół zamkowy:
 - ruina zamku,
 - ruina kaplicy na wyspie,
 - budynek przedzamcza z wieżą bramą,

- fortyfikacje ziemne z bastionami
- Podgrodzie (ruiny zamku – ślady wałów i fosy),
- Przeuszyn (zespół dworski: dwór, budynek gospodarczy, rządówka, park),
- Ruda Kościelna (zespół kościoła parafialnego p.w. Zaślubin Marii: kościół i ogrodzenie cmentarza kościelnego, cmentarz parafialny, zespół dworsko – parkowy: dwór, park, mur otaczający park, gorzelnia),

Pozostałe obiekty w mieście Ćmielów wymagające ochrony zostały ujęte w ewidencji zabytków, Konserwatora Zabytków. Są to:

1. miejscowość: Brzostowa – Nr 58
obiekt: dom z XX wieku
opis: wł. Wincenty Stępień, ok. 1910,
2. miejscowość: Buszkowice – Nr 10
obiekt: dom z XIX wieku
opis: wł. Bogumiła Wilczak, lata 80-te XIX w.,
3. miejscowość: Buszkowice – Nr 22
obiekt: dom z XIX wieku
opis: wł. W. Pater, lata 80-te XIX w.,
4. miejscowość: Buszkowice – Nr 18
obiekt: stodoła z XIX wieku
opis: wł. Stanisław Pater, ok. 1880-1890,
5. miejscowość: Czarna Głina – Nr 494
obiekt: mogiła zbiorowa powstańców 1863r., wiek: XIX,
opis: znajduje się w lesie przy kapliczce w pobliżu leśniczówki, wpisana do rejestru zabytków woj. Tamobrzeskiego,
6. miejscowość: Ćmielów - Nr 20
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: nr 20/22, 2 poł. XIX,
7. miejscowość: Ćmielów - Nr 28
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: 2 poł. XIX,
8. miejscowość: Ćmielów - Nr 32

- obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: XIX/XX,
9. miejscowość: Ćmielów - Nr 48
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: XIX/XX,
10. miejscowość: Ćmielów - Nr 52
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: poł. XIX,
11. miejscowość: Ćmielów - Nr 62
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: poł. XIX,
12. miejscowość: Ćmielów - Nr 80
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: XIX/XX,
13. miejscowość: Ćmielów - Nr 102
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: XIX/XX,
14. miejscowość: Ćmielów - Nr 114
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: XIX?XX,
15. miejscowość: Ćmielów - Nr 116
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: XIX/XX,
16. miejscowość: Ćmielów - Nr 120
obiekt: dom - ul. Długa z XIX wieku
opis: XIX/XX,
17. miejscowość: Ćmielów - Nr 4
obiekt: dom - ul. Opatowska z XIX wieku
opis: poł. XIX,
18. miejscowość: Ćmielów - Nr 6
obiekt: dom - ul. Opatowska z XIX wieku
opis: XIX/XX,

19. miejscowość: Ćmielów - Nr 13
obiekt: dom - ul. Ostrowiecka z XIX wieku
opis: poł. XIX,
20. miejscowość: Ćmielów - Nr 24
obiekt: dom - ul. Ostrowiecka z XIX wieku
opis: XIX/XX,
21. miejscowość: Ćmielów - Nr 28
obiekt: dom - ul. Ostrowiecka z XIX wieku
opis: poł. XIX,
22. miejscowość: Ćmielów - Nr 30
obiekt: dom - ul. Ostrowiecka z XIX wieku
opis: XIX/XX,
23. miejscowość: Ćmielów - Nr 39
obiekt: dom - ul. Ostrowiecka z XIX wieku
opis: XIX/XX,
24. miejscowość: Ćmielów - Nr 5
obiekt: dom - ul. Rynek z XIX wieku
opis: 1 poł. XIX,
25. miejscowość: Ćmielów - Nr 15
obiekt: dom - ul. Rynek z XIX wieku
opis: 1 poł. XIX,
26. miejscowość: Ćmielów - Nr 23
obiekt: dom - ul. Rynek z XIX wieku
opis: 1892,
27. miejscowość: Ćmielów - Nr 24
obiekt: dom - ul. Rynek z XIX wieku
opis: 1893,
28. miejscowość: Ćmielów - Nr 32
obiekt: dom - ul. Rynek z XX wieku
opis: pocz. XX,

-
29. miejscowość: Ćmielów - Nr 25
obiekt: dom - ul. Rynek z XIX wieku
opis: 1896,
 30. miejscowość: Ćmielów - Nr 38
obiekt: dom - ul. Rynek z XIX wieku
opis: nr 38/39, XIX/XX,
 31. miejscowość: Ćmielów - Nr 42
obiekt: dom - ul. Rynek z XIX wieku
opis: 2 poł. XIX,
 32. miejscowość: Ćmielów - Nr 49
obiekt: dom - ul. Rynek z XIX wieku
opis: 2 poł. XIX,
 33. miejscowość: Ćmielów - Nr 20
obiekt: dom - ul. Sandomierska z XIX wieku
opis: nr 20/22, 2 poł. XIX,
 34. miejscowość: Ćmielów - Nr 42
obiekt: dom - ul. Sandomierska z XIX wieku
opis: pocz. XIX,
 35. miejscowość: Ćmielów - Nr 66
obiekt: dom - ul. Sandomierska z XIX wieku
opis: 2 poł. XIX,
 36. miejscowość: Ćmielów - Nr 67
obiekt: dom - ul. Sandomierska z XIX wieku
opis: poł. XIX,
 37. miejscowość: Ćmielów - Nr 73
obiekt: dom - ul. Sandomierska z XIX wieku
opis: poł. XIX,
 38. miejscowość: Ćmielów - Nr 79
obiekt: dom - ul. Sandomierska z XIX wieku
opis: poł. XIX,
 39. miejscowość: Ćmielów - Nr 11

- obiekt: dom - ul. Sienkiewicza z XIX wieku
opis: 2 poł. XIX,
40. miejscowość: Ćmielów - Nr 7
obiekt: dom - ul. Szydłowiecka z XIX wieku
opis: 1 poł. XIX,
41. miejscowość: Ćmielów - Nr 11
obiekt: dom - ul. Szydłowiecka z XIX wieku
opis: pocz. XIX,
42. miejscowość: Ćmielów
obiekt: kaflarnia - ul. Zamkowa z XIX wieku
opis: ob. Warsztat mech., XIX/XX,
43. miejscowość: Ćmielów
obiekt: kapliczka - ul. Opatowska z XVIII wieku
opis: XVIII/XIX, remont. 1925,
44. miejscowość: Ćmielów
obiekt: kapliczka - ul. Zamkowa z XIX wieku
opis: 1 poł. XIX,
45. miejscowość: Ćmielów - Nr 40
obiekt: ochronka - ul. Rynek z XIX wieku
opis: ob. Dom. poł. XIX,
46. miejscowość: Ćmielów
obiekt: układ urbanistyczny z XVI wieku
opis: 1505 - k. XIX,
miejscowość: Ćmielów obiekt: kaplica - zespół cmentarza, XIX wiek,
opis: 1835, dobud. Przedśionka 1884, remont. 1905,

Do objęcia ochroną poza w/w obiektami, budynkami i układem urbanistycznym miasta Ćmielowa postuluje się objąć ochroną ze względu na niewątpliwie wartości historyczne zespół zabudowy malomiasteczkowej i pozostałości zabudowy historycznej fabryki porcelany w Ćmielowie oraz mogiły ofiar II wojny światowej i istniejące cmentarze katolickie i polsko – katolickie. Ponadto na terenie gminy znajduje się wiele stanowisk archeologicznych w postaci Kopalni Krzemieni, osad i cmentarzysk z epoki neolitu, brązu i wczesnego średniowiecza. Prócz wpisanych do rejestru

zabytków na terenie gminy stwierdzono ponad 50 stanowisk archeologicznych. Są to głównie osady i około 10 cmentarzysk. Szczególnie wysoką wartość pod względem konserwatorskim posiada osada „Gawroniec” w Ćmielowie.

Obszar układu urbanistycznego miejscowości Ćmielów jest niezwykle ważny pod względem przekazu historycznego i kulturowego, dlatego też na tych jego obszarze obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich nad prowadzoną współcześnie działalnością inwestycyjną, gospodarczą i usługową. Jest to obszar, w którym elementy dawnego układu przestrzennego, tzn. rozplanowanie, kształt zewnętrzny zabudowy, a także jej powiązania z zielenią i krajobrazem zachowały się w stosunkowo dobrym stanie i całość stanowi wartość kulturową w skali lokalnej.

W obszarach tych należy dążyć do:

- zachowania i eksponowania zasadniczych elementów historycznego układu przestrzennego, elewacji budynków i detali architektonicznych,
- restaurowania i modernizowania obiektów o wartościach zabytkowych z dostosowaniem do współczesnych funkcji.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- dostosowania charakteru nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie przyjęcia skali i bryły zabudowy, z uwzględnieniem harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej,
- odtworzenie zniszczonych elementów zespołu; w niektórych przypadkach wskazane jest zaznaczanie śladów nieistniejących fragmentów historycznej kompozycji przestrzennej,
- podtrzymanie funkcji historycznie utrwalonych, dostosowywanie funkcji współczesnych do wartości zabytkowych zespołu i jego poszczególnych obiektów oraz eliminacja funkcji degradujących i uciążliwych,
- usunięcia lub przebudowy obiektów dysharmonizujących,
- w przypadku inwestycji nowych preferowanie tych, które stanowią rozszerzenie lub uzupełnienie już istniejących form zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia istniejących już relacji oraz pod warunkiem, iż nie kolidują one z historycznym charakterem obiektu,

Na obszarze należy konsultować i uzgadniać z właściwym Konserwatorem Zabytków wszelkie działania inwestycyjne w zakresie:

- budowy nowych obiektów kubaturowych,
- przebudowy, rozbudowy i remontów a także zmiany funkcji obiektów znajdujących się w wykazie zabytków architektury i budownictwa,
- zmian historycznie ukształtowanych wnętrz urbanistycznych,
- prowadzenia wszelkich prac ziemnych.

3. OBIEKTY O KLUCZOWYM ZNACZENIU W REWITALIZOWANEJ STREFIE

W chwili obecnej, najbardziej charakterystycznym rejonem gminy jest miasto Ćmielów. W Gminie Ćmielów przemysł już od dawna odgrywał ważną rolę. Stąd w krajobrazie gminy widoczne są liczne obiekty przemysłowe z wysokimi kominami, halami, wyrobiskami poeksploatacyjnymi itp. Stopniowo funkcja przemysłowa ustępuje miejsca innym funkcjom, szczególnie usługowym i jest to proces typowy dla wielu polskich miast i gmin. Na pozytywny odbiór przestrzeni, a także poprawę warunków klimatycznych, wpływają obszary zieleni. Są one jednym z zasadniczych ogniw kompozycji przestrzennej. Do takich obszarów zalicza się przede wszystkim parki, skwery, zieleńce a także ogrody, cmentarze, tereny zieleni nieurządzonej a nawet drobne elementy zieleni, takie jak: szpalery, pojedyncze drzewa, trawniki itd. Należy podkreślić, że w Gminie jest za mało terenów o funkcjach rekreacyjno wypoczynkowych. Chociaż występują tu takie zespoły zieleni często wymagają uporządkowania w zagospodarowaniu. Na wizerunek gminy wpływa także układ komunikacyjny. Mimo budowy – modernizacji ulic, stale odczuwa się niedostatki w rozwoju sieci ulic, liczby miejsc parkingowych.

Obszar do rewitalizacji stanowi ściśle centrum miasta. Największe znaczenie przy wyborze obszaru miały względy:

- **przestrzenne** (degradacja obiektów i budynków, brak uporządkowania przestrzeni miejskiej i estetyki budynków)
- **społeczne** (występowanie negatywnych zjawisk patologii społecznych)

Dodatkowo występowanie wiele zdegradowanych obiektów i budynków o dużym znaczeniu historycznym, architektonicznym i społecznym, zły stan techniczny budynków, brak uporządkowania i niskie zagospodarowanie przestrzeni publicznej, a także niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (parking), brak zakładów generujących nowe miejsca pracy, degradacja terenu oraz brak infrastruktury rekreacyjno – sportowej i niewystarczająca

infrastruktura edukacyjna powoduje brak szans społeczno-gospodarczych na przyszły rozwój gospodarczy gminy i generowania warunków i perspektyw rozwoju społeczno kulturalnego np. spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.

Dlatego opisany poniżej stan istniejący obiektów o kluczowym znaczeniu dla Miasta Ćmielów miał wpływ na podjęcie na tym obszarze działań rewitalizacyjnych.

- a) Pomnik Niepodległości w Ćmielowie położony na działce będącej własnością gminy Ćmielów. Pomnik betonowy, plac przy pomniku wykonany z kostki betonowej.
- b) Pomnik Św. Floriana w Ćmielowie położony na działce będącej własnością gminy Ćmielów. Pomnik betonowy ogrodzony. Wymaga się dokonania uzgodnień z konserwatorem zabytków.
- c) Zadaszenie studzienki w Parku w Ćmielowie wykonane w konstrukcji drewnianej. Pokrycie zadaszenia – gont. Studnia położona na działce będącej własnością gminy Ćmielów.
- d) Scena przy Domu Kultury w Ćmielowie – przylega do budynku Domu Kultury w Ćmielowie, położona na działce będącej własnością gminy Ćmielów. Scena betonowa posiada liczne ubytki, również w schodach betonowych na scenę. Brak jest zadaszenia.
- e) Budynek Gimnazjum w Ćmielowie wymaga wykonania docieplenia elewacji zewnętrznej (bez wymiany okien), remontu obróbek blacharskich dachu, remont schodów zewnętrznych.
- f) Boisko przyszkolne przy ul. Zacisznej w Ćmielowie. Nawierzchnia boiska – trawiasta. Brak jest odwodnienia, oświetlenia oraz podstawowych elementów wyposażenia. Istniejące ogrodzenie – zdewastowane.
- g) Parking przy ul. Ostrowieckiej (drodze wojewódzkiej Nr 755) o nawierzchni żużlowej, bez odwodnienia. Ogrodzony murem i ścianami budynków przylegających do parkingu.
- h) Wymiana istniejących nieczynnych zegarów na dzwonnicy w Ćmielowie położonej przy kościele- szt. 3. Dzwonnica wpisana jest do wojewódzkiego rejestru zabytków.

4. PODZIAŁ NA PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE

W ramach programu rewitalizacji przewidziano do wykonania zadania o charakterze przestrzennym (techniczno-materialnym), gospodarczym, jak również działania o charakterze społecznym.

Zadania te rozpisane są w następującym układzie: nazwa planowanego działania, szacunkowy koszt realizacji zadania, harmonogram realizacji działania z określoną datą rozpoczęcia i zakończenia zadania, opisano również zakres rzeczowy realizowanych działań.

Część z działań związanych z rewitalizacją Miasta Ćmielów rozpoczęła się w roku 2006, zakończenie działań zaplanowano na 2011 rok.

Projekt nr 1

Rewitalizacja Miasta Ćmielowa (2009-2011)

Planowane zadania w projekcie

Ø Zadanie 1

Renowacja pomnika „Niepodległości” w Ćmielowie oraz wymiana nawierzchni wokół pomnika na kostkę granitową.

Ø Zadanie 2

Renowacja pomnika Św. Floriana w Ćmielowie wraz z ogrodzeniem i nawierzchnią przy pomniku w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków.

Ø Zadanie 3

Wykonanie nowego zadaszenia studzienki w parku.

Ø Zadanie 4

Przebudowa sceny przy Domu Kultury w Ćmielowie, w zakresie:

- wykonanie zadaszenia,
- remont – uzupełnienie ubytków i obłożenie płytkami sceny i schodów wejściowych.

Ø Zadanie 5

Przebudowa budynku Gimnazjum w Ćmielowie przy ul. Ostrowieckiej w zakresie:

- docieplenie elewacji zewnętrznej (bez wymiany otworów okiennych) z wykonaniem elewacji,
- remont schodów zewnętrznych

- wymiana obróbek blacharskich dachu wraz z malowaniem powierzchni dachu

Ø Zadanie 6

Przebudowa boiska przyszkolnego przy ul. Zacisznej w Ćmielowie, w zakresie:

- wykonanie nawierzchni poliuretanowej lub trawy syntetycznej na podbudowie dynamicznej przeznaczona do boisk wielofunkcyjnych,
- oznakowanie linii boisk
- wyposażenie boiska w elementy stałe
- oświetlenie boiska
- ogrodzenie z wejściami
- odwodnienie boiska

Ø Zadanie 7

Przebudowa parkingu w Ćmielowie w zakresie:

- przebudowana nawierzchni parkingu z kostki brukowej wraz z odwodnieniem
- remont ogrodzenia parkingu ze zjazdami

Ø Zadanie 8

Wymiana zegarów na dzwonnicy przy kościelnej w ilości 3 szt. w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków.

Projekt nr 2

Zagospodarowanie terenu Rynku w miejscowości Ćmielów (2008-2009)

Planowane zadania w projekcie

Zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz poprawa wizerunku miast poprzez:

- przebudowie parkingów o nawierzchni z kostki brukowej gr. 8cm o łącznej powierzchni: 1.747,94m²
- przebudowie zjazdu z parkingu o nawierzchni z asfalt-betonu – 132,55m²
- przebudowa nawierzchni z kostki brukowej chodników przy Domu Kultury – 98,80m²
- przebudowa nawierzchni chodników w parku o pow. 76,80m²
- montaż punktów oświetleniowych szt. 12 i elementów małej infrastruktury (ławeczki szt. 20 i koszy na śmieci – szt.19.),
- wykonanie trawników 66,70m²
- urządzenie placu zabaw w parku (3 zestawy zabawowe plus urządzenia)

5. KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW

Przy wyborze projektów rewitalizacyjnych do realizacji, główny Beneficjent tj. gmina Ćmielów kieruje się następującymi kryteriami, przypisując im podczas decyzji o hierarchii i kolejności realizacji punkty w przedziale od 1 do 5 wraz z przypisaniem im stosownych wag, przez które są mnożone w ocenie końcowej:

Lp.	Rodzaj kryterium	Przypisana waga (od 1 do 3)	Możliwa liczba punktów od 1 do 5
1	Aprobata społeczna i priorytetowa konieczność realizacji inwestycji wyrażona przez mieszkańców Ćmielowa w drodze konsultacji społecznych	3	1:5
2	Gotowość dokumentacyjna i prawna do realizacji inwestycji	3	1:5
3	Zgodność inwestycji z celami, założeniami i kwalifikowalnością wydatków w ramach funduszy strukturalnych UE	2	1:5
4	Skala wpływu projektu na dynamiczny, harmonijny i długofalowy rozwój gospodarczy miasta i całej gminy Ćmielów	2	1:5
5	Zgodność projektu z politykami horyzontalnymi UE, zwłaszcza polityka równych szans i ochrony środowiska	.1	1:5

6. WSKAŹNIKI KLUCZOWE ORAZ POZOSTAŁE

Celem precyzyjnej i długofalowej oceny i monitoringu efektów prowadzonych w kolejnych etapach działań rewitalizacyjnych na terenie miasta Ćmielów przygotowano zestaw wskaźników monitorujących.

Poniższe wskaźniki zostały wybrane zgodnie z regulacjami prawnymi obowiązującymi w ramach wdrażania w Polsce funduszy strukturalnych UE. Dodatkowo wykorzystano wytyczne Instytucji Zarządzającej RPOWS dotyczące przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji. Zgodnie z wymogami obowiązującymi dla systemu SIMIK 07-13, wskaźniki te zostały zgrupowane według dwóch kategorii:

Ø kluczowych wskaźników

Ø oraz wskaźników pozostałych.

Należy w tym miejscu wyraźnie podkreślić, że gmina Ćmielów, jako beneficjent główny planowanych działań rewitalizacyjnych zobowiązuje się do systematycznego monitoringu wartości wskaźników, w momentach zakończenia kolejnych etapów inwestycyjnych.

Poniższa prognoza planowanych do osiągnięcia wartości wskaźników, zgodnie z zaleceniami Instytucji Zarządzającej, została przedstawiona w ujęciu narastającym, jako łączny stan końcowy, po zakończeniu kolejnych robót oraz okresów programowania w ramach funduszy strukturalnych UE.

Wskaźniki monitoringu można definiować na trzech zasadniczych poziomach:

I. Wskaźniki wkładu

Zasoby zaangażowane w trakcie wdrażania danego projektu.

- a) Środki finansowe
- b) Zasoby ludzkie (liczba osób/organizacji zaangażowanych we wdrażanie projektu)
- c) Zasoby materialne (wykorzystane we wdrażaniu projektu)

Są to wskaźniki o jednolitym charakterze dla wszystkich typów projektów/ działań.

II. Wskaźniki produktu – zgodnie z wymogami systemu SIMIK 07-13 z podziałem na kluczowe i pozostałe

Konkretne przedsięwzięcia przeprowadzone w ramach danego projektu – wszystkie produkty materialne i usługi, otrzymane w trakcie realizacji projektu ze środków finansowych przeznaczonych na ten projekt.

Kluczowe wskaźniki produktu

Wskaźnik produktu	Źródło danych	Jedn. miary
Liczba zrewitalizowanych obszarów	Protokół odbioru, dokumentacja techniczna	szt.
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	Protokół odbioru, dokumentacja techniczna	ha
Liczba bezpośrednio utworzonych nowych miejsc pracy (EPC)	Dane UMiG Ćmielów	szt.

Pozostałe wskaźniki produktu:

Wskaźnik produktu	Źródło danych	Jedn. Miary
Długość zmodernizowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją	Protokół odbioru, dokumentacja techniczna	km
Długość przebudowanej sieci kanalizacji deszczowej i sanitarnej na obszarach objętych rewitalizacją	Protokół odbioru, dokumentacja techniczna	km
Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych renowacji	Protokół odbioru, dokumentacja techniczna	szt.
Liczba zrewitalizowanych obiektów rekreacyjno - sportowych	Protokół odbioru, dokumentacja techniczna	szt.

III. Wskaźniki rezultatu – zgodnie z wymogami systemu SIMIK 07-13 z podziałem na kluczowe i pozostałe

Bezpośrednie, natychmiastowe efekty realizacji projektu - zmiany, jakie nastąpiły u bezpośrednich beneficjentów pomocy w wyniku wdrożenia projektu.

Kluczowe wskaźniki rezultatu:

Wskaźnik rezultatu	Źródło danych	Jedn. Miary
Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych miejsc pracy (EPC)	Dane UMiG Ćmielów	szt.

Pozostałe wskaźniki rezultatu

Wskaźnik rezultatu	Źródło danych	Jedn. Miary
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów rekreacyjno - sportowych	Dane UMiG Ćmielów	osoby
Liczba turystów korzystających ze zrewitalizowanych obiektów	Dane UMiG Ćmielów	osoby

Mimo, iż w ramach niniejszego dokumentu planuje się przeprowadzenie działań typowo inwestycyjnych, zakłada się, iż będą one uzupełniane działaniami społeczno-gospodarczymi, realizowanymi na obszarze lokalizacji danego projektu, na rzecz walki z patologiami społecznymi i bezrobociem, przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, podniesienia kwalifikacji mieszkańców ww. terenów, szkoleń i wsparcia dla rozwoju MSP – zgodnie z założeniami dokumentów strategicznych Miasta i Gminy Ćmielów.

Wprowadzenie Programu Rewitalizacji w mieście Ćmielów przyczyni się również do tworzenia nowych lub utrzymania stałych miejsc pracy (zwłaszcza do tworzenia nowych miejsc pracy dla osób długotrwale bezrobotnych zamieszkujących na terenach zrewitalizowanych).

Dodatkowe wskaźniki monitoringu realizacji LPR

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Programu Rewitalizacji posiada Burmistrz Ćmielowa. Dodatkowo w monitorowaniu uczestniczyć zespół do spraw realizacji LPR. Główną jego rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w dokumencie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania i w razie potrzeby aktualizowanie Programu w zakresie dostosowania go do zmieniających się uwarunkowań.

W celu monitorowania wdrażania LPR i oceny jego efektywności w stosunku do ustalonych celów, konieczne jest ustalenie zestawu wskaźników kluczowych i dodatkowych.

Poniżej przedstawiono przykładowe dodatkowe wskaźniki osiągnięć służące monitorowaniu projektów społeczno-gospodarczych.

Zakres działań: aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rozwój szkoleń zawodowych, działania na rzecz kobiet na rynku pracy.

Ø Wskaźniki produktu

- a) Liczba beneficjentów (w podziale na kategorie, np. kobiety, bezrobotni, absolwenci, osoby zagrożone zwolnieniem, kadra MSP itp.),
- b) Liczba projektów doradczych i informacyjnych (godz.),
- c) Liczba zaoferowanych miejsc szkoleniowych (godz., dni),
- d) Liczba zrealizowanych szkoleń (liczba godzin szkoleń),
- e) Liczba lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia,

f) Liczba zorganizowanych staży.

Ø Wskaźniki rezultatu

- a) Liczba beneficjentów projektu w stosunku do całkowitej liczby potencjalnych beneficjentów,
- b) Liczba beneficjentów, którzy uzyskali dyplom lub certyfikat (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów)
- c) Liczba beneficjentów, którzy korzystają z innych instrumentów pomocy po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów)
- d) Procent beneficjentów pozytywnie oceniających otrzymaną pomoc
- e) Liczba partnerów społeczno- gospodarczych uczestniczących w lokalnych inicjatywach na rzecz zatrudnienia
- f) Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy bezpośrednio po zakończeniu projektu

Skuteczność i efektywność LPR Miasta Ćmielów

Przy użyciu wskaźników zdefiniowanych wyżej możemy zmierzyć takie zagadnienia jak skuteczność i efektywność.

Ø Skuteczność porównuje, co zostało zrobione z tym, co początkowo zostało zaplanowane, tzn. porównuje wyniki, rezultaty i/lub wpływ rzeczywisty z oczekiwanym.

Ø Efektywność określa relację pomiędzy wynikami, rezultatami i/lub wpływem a wkładem (zwłaszcza środkami finansowymi) wykorzystanym do ich osiągnięcia.

Wielkości efektywności i skuteczności mogą, więc być wyliczone dla każdego etapu LPR lub działania, tzn. dla wyników, rezultatów i wpływu. Te wielkości pozwalają porównać to, co zostało osiągnięte z tym, co było zaplanowane (skuteczność) oraz ze środkami, które zostały wykorzystane (efektywność). Dostarczają użytecznych informacji dla zarządzających LPR oraz dla przeprowadzających ewaluację, pomagając w podejmowaniu lepszych decyzji dotyczących Planowania lub jego kolejnej edycji.

Dlatego tak ważne jest zapewnienie systematycznego monitorowania postępów rzeczowych i finansowych podejmowanych działań i, o ile to możliwe, również rezultatów. Pomimo że środki administracyjne i zarządcze stanowią ważnych czynnik, również rezultaty powinny być monitorowane, przynajmniej dla najbardziej istotnych dla Planu działań.

IV. PLANOWANE DZIAŁANIA NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM W LATACH 2008-2013 ORAZ W LATACH NASTĘPNYCH

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Szacunkowy koszt realizacji (PLN brutto)	Źródła finansowania	Harmonogram realizacji		Zakres rzeczowy
				Rozpoczęcie	Zakończeni e	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Rewitalizacja Miasta Ćmielowa (2009-2011)	3 150 000,00	60% Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WŚ na lata 2007-2013 działanie 6.2 Rewitalizacja małych miast + środki własne	2009	2011	1) renowacja pomnika „Niepodległości” w Ćmielowie oraz wymiana nawierzchni wokół pomnika na kostkę granitową. 2) Renowacja pomnika Św. Floriana w Ćmielowie wraz z ogrodzeniem i nawierzchnią przy pomniku w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków. 3) Wykonanie nowego zadaszenia studzienki w parku. 4) Przebudowa sceny przy Domu Kultury w Ćmielowie, 5) Przebudowa budynku Gimnazjum w Ćmielowie przy ul. Ostrowieckiej 6) Przebudowa boiska przyszkolnego przy ul. Zacisznej w Ćmielowie, 7) Przebudowa parkingu w Ćmielowie 8) Wymiana zegarów na dzwonnicy przy kościelnej w ilości 3 szt. w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków.

2.	Zagospodarowanie terenu Rynku w miejscowości Ćmielów (2008-2009) - po realizacji	465 559,00	75% kosztów kwalifikowanych Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, działanie Odnowa i rozwój wsi +środki własne	2008	2009	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz poprawa wizerunku miast poprzez: - przebudowie parkingów - przebudowie zjazdu z parkingu - przebudowę nawierzchni z kostki brukowej chodników przy Domu Kultury - przebudowa nawierzchni chodników w parku - montaż punktów oświetleniowych i elementów małej infrastruktury (ławeczki i kosze na śmieci), - wykonanie trawników - urządzenie placu zabaw w parku (3 zestawy zabawowe plus urządzenia)
----	---	------------	---	------	------	---

V. WYTYCZNE W ZAKRESIE MIESZKALNICTWA

Podstawą dla określenia zasad wydatkowania środków UE na przedsięwzięcia, dotyczące mieszkalnictwa są:

- Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz. Urz. UE L 210/1 z 31.07.2006 r.).
- Przepisy wykonawcze Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371 / z 27.12.2006 r.).

Inwestycje związane z mieszkalnictwem w RPOWŚ 2007-2013 mogą uzyskać wsparcie, wyłącznie jako element kompleksowego projektu rewitalizacyjnego, wpisującego się w Lokalny Program Rewitalizacji. Przedsięwzięcia takie muszą ściśle wynikać z celów prowadzonych działań rewitalizacyjnych na terenie miasta Ćmielów. Kwalifikować mogą się jedynie wydatki ponoszone na adaptację budynków mieszkalnych wielorodzinnych, z przeznaczeniem na lokale socjalne, bądź na renowację/modernizację (nie budowę nowych) budynków stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów o celach niezarobkowych wykorzystywanych na cele mieszkaniowe.

Zgodnie z art. 47 ust. 1 Rozporządzenia 1828/2006 inwestycje w obszarze mieszkalnictwa mogą być realizowane wyłącznie na wyznaczonych obszarach wsparcia, które spełniają co najmniej trzy z następujących kryteriów, w tym dwa kryteria spośród tych wymienionych w lit. od a) do h):

- a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;
- b) wysoka stopa długotrwałego bezrobocia;
- c) niekorzystne trendy demograficzne;
- d) niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolaryzacji;

- e) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń;
- f) szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska;
- g) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej;
- h) wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców;
- i) porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego;
- j) niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Mimo, iż strefy wskazane do rewitalizacji na terenie miasta Ćmielów spełniają kryteria pozwalające na inwestycje rewitalizacyjne w zakresie mieszkalnictwa, gmina Ćmielów nie planuje w najbliższych latach działań rewitalizacyjnych dotyczących sfery mieszkalnictwa.

Z uwagi na bardzo wysokie potrzeby inwestycyjne w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej na terenie miasta, władze gminy zdecydowały o koncentracji działań inwestycyjnych wyłącznie w zakresie infrastruktury publicznej i ogólnodostępnej.

VI. PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI NA LATA 2008-2013 ORAZ NA LATA NASTĘPNE

Możliwość prowadzenia inwestycji zależy nie tylko od pozyskania finansowania z bezzwrotnych źródeł, ale przede wszystkim od możliwości zaangażowania wysokich środków własnych. Stąd realizacja zaplanowanego zakresu rewitalizacji została rozłożona w czasie. Podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć będą dla przedsięwzięć gminnych dotacje pochodzące ze środków samorządu, środków pomocowych Unii Europejskiej, jako uzupełniające w postaci innych instrumentów. Podstawowymi źródłami finansowania działań rewitalizacji miasta będą fundusze strukturalne i własne środki gminy Ćmielów.

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Szacunkowy koszt realizacji (PLN brutto)	Źródła finansowania
1	2	3	4
1.	Rewitalizacja Miasta Ćmielowa (2009-2011)	3 150 000,00	60% Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WS na lata 2007-2013 działanie 6.2 Rewitalizacja małych miast + środki własne
2.	Zagospodarowanie terenu Rynku w miejscowości Ćmielów (2008-2009)	465 559,00	75% kosztów kwalifikowanych Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, działanie Odnowa i rozwój wsi +środki własne

VII. SYSTEM WDRAŻANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Proces wdrażania LPR rozpoczyna się już od momentu zatwierdzenia dokumentu i przekazania go do realizacji. Zasadnicze prace polegają na wytypowaniu projektów przygotowanych w stopniu możliwym dla opracowania wniosków o finansowanie wraz załącznikami. Kolejne projekty, których wstępny harmonogram został założony w niniejszym Programie winny być sukcesywnie przygotowywane. Zadania przedstawione w Programie Rewitalizacji nie zamykają zestawu uzasadnionych propozycji jakie mogą być zgłaszane na bieżąco

i zostaną rozważone przez Zespół ds. Rewitalizacji, powołany przez Burmistrza Ćmielowa. Podane kwoty wyrażające koszt realizacji poszczególnych projektów nie są ostateczne, zostały jednak ustalone z zastosowaniem należytej staranności w tym zakresie. Część opisowa poszczególnych zadań winna być traktowana jako generalna wskazówka odnośnie proponowanego sposobu zagospodarowania poszczególnych "obszarów" opisywanych w LPR.

Dla realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji służą przede wszystkim następujące instrumenty:

- organizacyjne, związane ze wskazaniem podmiotów realizujących LPR i ich zadań,
- finansowe, związane z wprowadzeniem zadań do planów i budżetów gminy, budżetów i planów innych jednostek oraz uzyskania wsparcia zewnętrznego,
- prawno - administracyjne, związane z uwzględnieniem odpowiednich przepisów przy realizacji zadań,
- informacyjno-edukacyjne, związane z monitorowaniem i promocją.

W celu zapewnienia właściwego ustawienia procesu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Ćmielów zostanie powołany przez Burmistrza **Zespół ds. Rewitalizacji**. Zespół ten będzie miał za zadanie:

- Ø Opracowanie harmonogramu zadaniowo-czasowego dla każdego wdrażanego projektu.
- Ø Ustalenie kwantyfikowalnych wskaźników monitoringu projektu.
- Ø Ustalenie harmonogramu finansowania inwestycji wdrażanych.
- Ø Okresową ocenę postępu prac nad wdrożeniem inwestycji ujętych w programie oraz bieżące sygnalizowanie sytuacji problemowych Burmistrzowi.
- Ø Organizowanie konsultacji społecznych oraz aktualizowanie LPR

Odpowiedzialność za wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji spoczywa bezpośrednio na Burmistrzu Miasta i Gminy Ćmielów oraz podległych mu pracownikach Urzędu.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ćmielów będzie realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Miasto, korzystając z funduszy strukturalnych, jest zobowiązane przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu z dnia 21 czerwca 1999 r. Nr 1260/1999, wprowadzającym ogólne przepisy odnośnie funduszy strukturalnych oraz rozporządzeniach odnoszących się do poszczególnych funduszy strukturalnych. Wdrażanie polityki strukturalnej będzie dotyczyło przede wszystkim budowy, przebudowy i modernizacji elementów infrastruktury podstawowej, społecznej,

monitorowania bezpieczeństwa w miejscach publicznych, jak również mieszkaniowej (w zakresie określonym w Rozporządzeniu nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu rozwoju Regionalnego) i wzrostu estetyki przestrzeni publicznej.

Wdrażanie LPR będzie się odbywało poprzez:

- Ø przygotowywanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dotyczącej zadań ujętych w programie,
- Ø przygotowywanie i składanie wniosków o dofinansowanie w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- Ø przeprowadzanie przetargów,
- Ø realizację zadań zgodnie z określonymi wymogami,
- Ø przygotowywanie informacji – sprawozdań o realizacji projektów zawartych w Programie i ich przedkładanie Radzie Miejskiej,
- Ø przyjmowanie do realizacji nowych zadań zgodnych z oczekiwaniami społeczności lokalnej tj. aktualizację LPR.

Osiągnięcie zamierzonych rezultatów możliwe będzie dzięki:

- Ø skutecznemu wdrożeniu LPR,
- Ø wyszukiwaniu nowatorskich rozwiązań w otoczeniu rynkowym,
- Ø modyfikowaniu długofalowych założeń i planów,
- Ø pobudzaniu prorozwojowych inicjatyw społecznych,
- Ø wykorzystywaniu dla gminy szans jakie stwarza wolny rynek,
- Ø niwelowaniu zagrożeń hamujących rozwój gminy,
- Ø pozyskiwaniu środków finansowych na realizację Programu ze źródeł budżetowych, pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej,
- Ø współpracy z sektorem publicznym oraz organizacjami pozarządowymi oraz zaangażowaniu społeczności lokalnej oraz instytucji społecznych,
- Ø promocji poszczególnych działań realizowanych w ramach Programu

Główną jednostką odpowiedzialną za promocję Lokalnego Programu Rewitalizacji, za promocję poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych w Programie będzie Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie. Wszelkie materiały promocyjne powinny określać m.in. cele realizacji

poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych w ramach Programu, planowane wskaźniki osiągnięć oraz źródła finansowania tych projektów. Sposoby promocji inwestycji współfinansowanych ze środków UE będą zgodne z wytycznymi MRR w zakresie informacji i promocji oraz Rozporządzeniem WE 1828/2006 i 1080/2006.

Celem działań związanych z promocją Programu jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów projektów podejmowanych w ramach programu, a także instytucji mogących stać się partnerami w realizacji niektórych przedsięwzięć inwestycyjnych. Grupami tymi są:

- bezpośredni beneficjenci większości projektów – mieszkańcy gminy,
- środowisko przedsiębiorców,
- organizacje pozarządowe,
- partnerzy społeczni.

W ramach promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji podejmowane powinny być w szczególności takie działania jak:

- strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Ćmielów,
- ulotki informacyjne dla beneficjentów (poświęcone konkretnym projektom),
- spotkania z potencjalnymi partnerami gospodarczymi, społecznymi,
- publikacje w prasie (w przypadku wybranych projektów).

VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ćmielów stanowi dokument otwarty. Oznacza to, iż poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany w zakresie dostosowania do zmieniających się uwarunkowań. Analiza, ocena i aktualizacja Programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami uczestniczącymi w LPR.

Monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. Monitoring dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów inwestycyjnych oraz całego Programu, jak i sposobie i prawidłowości wykorzystania udzielonej pomocy finansowej. Monitorowanie dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągania planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych inwestycji.

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

Monitoring rzeczowy obejmował będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwienie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w LPR i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

- wskaźniki produktu,
- wskaźniki rezultatu,
- pozostałe wskaźniki oddziaływania.

Monitoring finansowy obejmował będzie dane finansowe realizacji projektów będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nie środków finansowych ze środków publicznych.

Monitoring wdrażania zadań przewidzianych do realizacji do 2013 oraz w latach następnych poprowadzi **Zespół ds. Rewitalizacji** powołany w Urzędzie Miasta i Gminy Ćmielów, dokonując oceny jego realizacji podczas roboczych spotkań zespołu. W przypadku stwierdzenia konieczności dokonania korekt w LPR fakt ten będzie przekazywany Burmistrzowi Ćmielowa. Wprowadzane zmiany będą uzgadniane przez Zespół ds. Rewitalizacji i Burmistrza, a następnie przedkładane będą pod obrady Rady Miejskiej w Ćmielowie, w celu dokonania zmian właściwą uchwałą.

Szczególnie ważnym elementem wdrażania Programu jest umiejętne określenie sprawnego systemu kontroli i monitorowania realizacji strategicznych dla miasta projektów realizacyjnych. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczanie bieżących informacji o tym, czy strategiczne cele rozwoju miasta są osiąganе i w jakim stopniu.

System monitorowania i kontroli strategicznych projektów realizacyjnych powinien być ukierunkowany na:

- Ø ocenę przygotowania poszczególnych projektów,
- Ø analizę postępów w realizacji Programu,
- Ø kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań.

Skuteczność Programu poddawana będzie bieżącemu monitoringowi i ocenie. Oceny bieżącej dokonuje Burmistrz przy współpracy z Zespołem ds. Rewitalizacji. Ocena odbywać się będzie przy pomocy opisywanych wskaźników. Ocena taka umożliwi wyodrębnienie elementów nie realizowalnych, znacznie opóźnionych, zagrożonych przekroczeniem budżetu i na tej podstawie spowoduje szybsze podejmowanie działań zaradczych.

Raporty z oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz poszczególnych projektów inwestycyjnych powinny być sporządzane zgodnie z zaleceniami Unii Europejskiej oraz innych instytucji zaangażowanych w realizację konkretnego projektu – instytucji zarządzających.

1. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Komunikacja społeczna

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ćmielów cechuje się wieloletnością, bowiem stopień złożoności procesu rewitalizacji oraz jego kosztochłonność wymaga rozłożenia działań w czasie. Z uwagi na powyższe istnieje konieczność jego aktualizacji, stałego monitorowania i oceny. Dlatego też w procesie kształtowania dokumentu, jak i jego późniejszej, okresowej aktualizacji ważna jest komunikacja społeczna.

Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest zapewnienie wyczerpującej i zrozumiałej informacji oraz takich dróg jej obiegu, żeby uzyskać akceptację społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywny udział w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu.

Komunikacja społeczna ma zapewnić partnerom programu:

- Ø dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji,
- Ø pobudzić ich do wyrażania własnych opinii,
- Ø nawiązać porozumienie pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji, a Zespołem ds. Rewitalizacji.

Podstawą partycypacji jest informacja, wymieniana pomiędzy partnerami, a Zespołem ds. Rewitalizacji w procesie komunikacji społecznej, zorganizowanej w sprawny system.

Informowanie w procesie komunikacji społecznej ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysilek, także finansowy.

Na system komunikacji społecznej składają się:

- Ø Podmiot inicjujący proces komunikowania się:
 - Zespół ds. Rewitalizacji
- Ø Podmiot odbierający informacje:
 - przede wszystkim partnerzy indywidualni i zbiorowi
- Ø Określone informacje:
 - wiadomości zaznajamiające oraz o specyficznym tzw. pedagogicznym charakterze, wyjaśniające zagadnienie rewitalizacji i potrzebę realizacji Programu
 - wiadomości na temat bieżącej realizacji Programu

- wnioski z monitorowania, oceny i aktualizacji

Ø Określony sposób komunikowania się za pomocą:

- środków komunikacji społecznej bezpośredniej:

- a) kontakty i spotkania mieszkańców z urzędnikami podczas załatwiania spraw
- b) kontakty i spotkania Burmistrza oraz Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji
- c) z mieszkańcami,
- d) spotkania Burmistrza i radnych Rady Miejskiej z mieszkańcami,
- e) rozmowy telefoniczne,

- środków komunikacji społecznej pośredniej:

- a) relacje dziennikarzy, prasy, radia, telewizji (informacja prasowa,
- b) konferencje, wywiady),
- c) ulotki, biuletyny, informatory, wydawnictwa, ogłoszenia,
- d) strona internetowa,
- e) poczta elektroniczna.

Sprawność i efektywność działania systemu komunikacji społecznej zależy z jednej strony od zaangażowania, umiejętności, sposobu pozyskiwania, analizowania i oceny informacji od mieszkańców, a z drugiej strony od umiejętności doboru form i środków przekazywania informacji.

ORGANIZACJA PROCESU KONSULTACJI

1. Zasady i zakres konsultacji

Konsultacje społeczne w Gminie Ćmielów były organizowane i koordynowane przez Urząd Gminy w Ćmielowie i obejmowały bezpośrednią komunikację ze społecznością gminy poprzez możliwość złożenia pisemnej opinii w UG **w formie ankiety oraz spotkania z przedstawicielami społeczności lokalnej.**

Konsultacje miały **charakter publiczny** - lokalny i środowiskowy, były w pełni dokumentowane (protokół ze spotkania z dnia 23.07.2009r., ogłoszenia o konsultacjach w lokalnej prasie, na tablicach ogłoszeń, na stronach internetowych urzędu a także możliwość wypowiedzi w formie ankiet.). **Konsultacje oparte były o zasadę równości i otwartości**, co oznacza, że uczestniczyć w nich mogli wszyscy zainteresowani obywatele (nie tylko partnerzy instytucjonalni), a także **zasadę jawności**, której podstawową cechą jest możliwie swobodny dostęp do dokumentów i danych.

Przy określeniu obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę:

- Ø poziom degradacji infrastruktury technicznej i budynków,
- Ø poziom degradacji terenów rekreacyjnych,
- Ø poziom degradacji zabytków,
- Ø poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego
- Ø poziom przedsiębiorczości mieszkańców,

2. Przebieg konsultacji społecznych

Celem konsultacji, przeprowadzonych w okresie **od 17.07.2009r. do 31.07.2009r.** oraz **od 04.09.2009r. – do 14.09.2009r.**, było poinformowanie społeczeństwa o przygotowywanym procesie restrukturyzacji. Zebranie niezbędnych danych, **uzyskanie opinii różnych środowisk i grup społecznych** na temat proponowanych celów i priorytetów polityki rozwoju Gminy w perspektywie najbliższych lat stanowiło bazę do opracowania niniejszego dokumentu.

W konsultacjach uczestniczyli przedstawiciele wielu podmiotów: edukacji i kultury, władz gminy, przedsiębiorców jak również osoby prywatne – mieszkańcy. Informacje o konsultacjach społecznych zostały zamieszczone na stronach internetowych urzędu (www.bip.cmielow.pl i www.cmielow.pl), w gazetach lokalnych (Wiadomości Świętokrzyskie i Gazeta Ostrowiecka), rozplakatowana na terenie Ćmielowa oraz na tablicy ogłoszeń urzędzie.

W ramach konsultacji społecznych, zainteresowani mogli od dnia: 17.07.2009r. – do 31.07.2009r. wносить, zgłaszać wnioski, potrzeby oraz pomysły dotyczące terenu i zakresu rewitalizacji.

W dniu 23.07.2009r., w Domu Kultury im. W. Gombrowicza w Ćmielowie odbyło się **spotkanie konsultacyjne** nt. społeczno-ekonomicznych wskaźników realizacji LPR, prezentacja najważniejszych zagadnień związanych z tworzeniem LPR, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii dotyczących zatrudnienia, walki z bezrobociem i polityki społecznej, określenie obszaru rewitalizacyjnego oraz planowanych procesów rewitalizacyjnych (w spotkaniu wzięło udział 17 osób wraz z osobami prowadzącymi).

Ze strony Urzędu Miasta i Gminy w spotkaniu konsultacyjnym uczestniczyli: Pan Jan Kuśmierz – Burmistrz Ćmielowa, Pan Tadeusz Chmielecki.– Zastępca Burmistrza, Pani Krystyna Małkowska - Sekretarz oraz przedstawiciele Referatów Urzędu Gminy. Ponadto w konsultacjach brali udział Radni Rady Miejskiej w Ćmielowie, komitety osiedlowe oraz członkowie stowarzyszeń.

Ponadto z uwagi na niską frekwencję, podczas w/w konsultacji przeprowadzono konsultacje społeczne oparte na przeprowadzeniu analizy **ankiet**. Ankiety zamieszczono na stronie

internatowej od 04.09.2009r. do dnia 14.09.2009r. na stronach internetowych urzędu oraz przekazano do: stowarzyszeń, ważniejszych zakładów pracy, aptek, ośrodka zdrowia, Policji, szkół, parafii, związkom zawodowym i innym.

W konsultacjach społecznych wg uczestników **najpilniejsze potrzeby dotyczyły m.in.:**

Ø Infrastruktury:

- o złego stanu technicznego odcinka drogi wojewódzkiej przebiegającej przez centrum miasta- braku odwodnienia jezdni.
- o brak wystarczającej ilości parkingów w m. Ćmielów,
- o Zły stan techniczny budynków i budowli w centrum miasta - brak estetyki budynków
- o Niska jakość przestrzeni publicznych w zakresie placów zabaw, boisk oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej również o funkcji integracji społecznej
- o Zły stan techniczny zabytków, pomników i obiektów

Ø Gospodarki, społeczeństwa i środowisko:

- o Duże bezrobocie, szczególnie wśród ludzi młodych
- o Pozaklasowa, jakość wód w rzece Kamiennej
- o mała liczba zakładów pracy i brak perspektyw dla młodzieży

Z kolei na satysfakcjonującym poziomie wskazano:

- Ø Stopień zwodociągowania i gazyfikacji
- Ø Stopień telefonizacji
- Ø Obsługę połączeń komunikacyjnych

Mieszkańcy zdecydowanie wskazywali także na konieczność zwiększenia nakładów na:

- Ø Rozbudowę infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej – nowe place zabaw zwiększenie urządzeń małej architektury w ich rejonie
- Ø Zwiększenie nakładów na bezpieczeństwo w mieście

3. Wnioski z przeprowadzonych konsultacji

W części warsztatowej i ankietowej konsultacji określono główne kierunki rozwoju oraz procesy restrukturyzacyjne i zadania. Odniesiono je do atrybutów atrakcyjności oraz problemów gminy poprzez przyporządkowanie każdemu z zadań strategicznych działań rewitalizacyjnych zmierzających do ich rozwiązania koniecznych do podjęcia w najbliższym czasie:

- a) przeprowadzenie gruntownej renowacji pomników i zabytków w centrum miasta
- b) przebudowa/budowa nowych parkingów
- c) wykonanie placów zabaw
- d) poprawa estetyki budynków
- e) budowa boisk

Ankieta oceny potrzeb realizacji określonych rodzajów działań związanych z rewitalizacją

Rewitalizacja to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju.

1. Jak ocenia Pani/Pan sytuację społeczno-gospodarczą w Ćmielowie?

zdecydowanie dobrze,
raczej dobrze,
raczej źle,
zdecydowanie źle.

2. Jak Pani/Pan ocenia estetykę przestrzeni Miejskiej?

zdecydowanie dobrze,
raczej dobrze,
raczej źle,
zdecydowanie źle.

3. Proszę wskazać branże, których rozwój wg Pani/Pana przyczyni się do rozkwitu Miasta Ćmielów:

rolnictwo i leśnictwo,
rozwój przedsiębiorczości
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę,
budownictwo,
handel i usługi,
hotele i restauracje,

obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej,
 infrastruktura, system komunikacyjny
 budowa społeczeństwa informacyjnego
 edukacja,
 ochrona zdrowia i pomoc społeczna w tym wsparcie niepełnosprawnych,
 działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała,
 turystyka i kultura.

4. Które z podanych niżej „barier rozwoju” Miasta należy uwzględnić w największym stopniu podczas procesu wyznaczania obszarów do działań naprawczych. Proszę w okienku wpisać cyfrę od 1 do 10 (im wyższa cyfra tym czynnik mocniej hamuje rozwój) oraz w miejscu gdzie jest to możliwe krótko opisać miejsce występowania dysfunkcji (np. ulica, osiedle, część Miasta itp.).

przestępczość.....
 przestępczość młodocianych.....
 bezrobocie.....
 bieda
 niepełnosprawność
 alkoholizm.....
 przemoc w rodzinie.....
 narkomania.....
 brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet).....
 brak podstawowych mediów.....
 stan dróg.....
 połączenia komunikacyjne (w tym ilość dróg).....
 słabo rozwinięta i zdegradowana infrastruktura turystyczna.....
 słabo rozwinięta i zdegradowana infrastruktura uzdrowiskowa.....
 słabo rozwinięta i zdegradowana infrastruktura techniczna
 zdegradowana infrastruktura kulturalna.....
 niewykorzystane atrakcyjne tereny inwestycyjne.....
 stan zabytków.....
 zanieczyszczenie środowiska.....
 stan budynków mieszkalnych.....
 warunki do prowadzenia działalności gospodarczej.....
 stan estetyki miasta.....
 poziom wykształcenia mieszkańców.....
 dostęp do usług edukacyjnych.....
 poziom aktywności lokalnej społeczności.....
 dostęp do instrumentów rynku pracy skierowanych na niwelację zjawiska
 bezrobocia.....
 poziom wykluczenia społecznego w tym szczególnie osób niepełnosprawnych..
 szczególnie zniszczone otoczenie, niedostateczne lub nieekonomiczne
 wykorzystanie przestrzeni.....

poziom aktywności lokalnej.....
 poziom wykluczenia społecznego i występowania patologii społecznych
 duża ilość obiektów o wartościach kulturowych lub położenie w obszarze
 wpisanym do rejestru zabytków lub objętym ochroną konserwatorską
 inne / należy wskazać jakie?.....

5. Co Pani/Pana zdaniem należy zmienić/poprawić w Mieście Ćmielów w pierwszej kolejności celem poprawy jakości życia mieszkańców? Proszę podać własne sugestie.

.....

6. Proszę wskazać, jakie są największe Pana/Pani zdaniem problemy w sferze:

a. mieszkaniowej:

-
-
-

b. infrastrukturalnej

-
-
-

c. społecznej

-
-
-

d. gospodarczej

-
-
-

e. przestrzeni miejskiej i środowiskowej

-
-
-

7. Co Pani/Pana zdaniem jest największą szansą dla rozwoju Miasta Ćmielów? Proszę wpisać w okienku cyfrę od 1 do 10 (im wyższa cyfra, tym wpływ danej cechy mocniejszy).

turystyka

rekreacja
kultura obszaru
społeczność lokalna
przedsiębiorczość
kapitał ludzki (np. edukacja, dostęp do kultury)
inne.....
.....
.....

- 8. Proszę wskazać i krótko opisać wg Pani/Pana najbardziej zaniedbane obszary z terenu Miasta, ująć również te które z biegiem czasu zatraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze i przestrzenne.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 9. Czy Pani/Pana zdaniem Miastu potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ćmielów?**

zdecydowanie tak,
raczej tak,
raczej nie,
zdecydowanie nie.

- 10. Proszę wskazać, który obszar Miasta Pani/Pana zdaniem należy poddać procesowi rewitalizacji. Można wskazać kilka terenów.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 11. Proszę podać Pani/Pana związek ze wskazanym terenem tj.:**

miejsce zamieszkania,
miejsce pracy,
miejsce prowadzenia działalności gospodarczej,
miejsce dokonywania zakupu dóbr i usług,
miejsce rekreacji, wypoczynku,
miejsce realizacji/wyrażania zainteresowań
inne (jakie)

12. Proszę wskazać elementy wpływające niekorzystnie na funkcjonalność wskazanego przez Pana/Panią obszaru projektu(ów) rewitalizacyjnego:

.....

13. Czy Pani/Pana zdaniem w Miasto Ćmielów jest atrakcyjnym miejscem dla odwiedzających? Proszę krótko uzasadnić swoją odpowiedź.

tak.....

 nie.....

14. Dane osoby ankietowanej:

pleć.....
 wiek
 wykształcenie
 obszar zamieszkania (nie adres)

Serdecznie dziękujemy za czas poświęcony na wypełnienie ankiety.

PODSUMOWANIE- odpowiedzi ankietowanych
Ankiety oceny potrzeb realizacji określonych rodzajów
działań związanych z rewitalizacją

Rewitalizacja to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju.

1. Jak ocenia Pani/Pan sytuację społeczno-gospodarczą w Ćmielowie?

odpowiedzi

zdecydowanie dobrze	raczej dobrze	raczej źle	zdecydowanie źle
-	12	30	1

2. Pani/Pan ocenia estetykę przestrzeni Miejskiej?

odpowiedzi

zdecydowanie dobrze	raczej dobrze	raczej źle	zdecydowanie źle
-	20	24	-

3. Proszę wskazać branże, których rozwój wg Pani/Pana przyczyni się do rozkwitu Miasta Ćmielów:

Ankietowani najczęściej proponowali następujące branże:

12	rolnictwo i leśnictwo,
31	rozwój przedsiębiorczości
3	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę,
11	budownictwo,
15	handel i usługi,
9	hotele i restauracje,
5	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej,
13	infrastruktura, system komunikacyjny
9	budowa społeczeństwa informacyjnego
22	edukacja,
20	ochrona zdrowia i pomoc społeczna w tym wsparcie niepełnosprawnych,
9	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała,
33	turystyka i kultura.

4. Które z podanych niżej „barier rozwoju” Miasta należy uwzględnić w największym stopniu podczas procesu wyznaczania obszarów do działań naprawczych. Proszę w okienku wpisać cyfrę od 1 do 10 (im wyższa cyfra tym czynnik mocniej hamuje rozwój) oraz w miejscu gdzie jest to możliwe krótko opisać miejsce występowania dysfunkcji (np. ulica, osiedle, część Miasta itp.).

odpowiedzi

90	przestępczość
29	przestępczość młodocianych
345	bezrobocie
356	bieda
34	niepełnosprawność
112	alkoholizm
67	przemoc w rodzinie
31	narkomania
30	brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)

28	brak podstawowych mediów
197	stan dróg
76	połączenia komunikacyjne (w tym ilość dróg)
344	slabo rozwinięta i zdegradowana infrastruktura turystyczna
58	slabo rozwinięta i zdegradowana infrastruktura uzdrowiskowa
167	slabo rozwinięta i zdegradowana infrastruktura techniczna
176	zdegradowana infrastruktura kulturalna
256	niewykorzystane atrakcyjne tereny inwestycyjne
321	stan zabytków
301	zanieczyszczenie środowiska
158	stan budynków mieszkalnych
46	warunki do prowadzenia działalności gospodarczej
287	stan estetyki miasta
45	poziom wykształcenia mieszkańców
244	dostęp do usług edukacyjnych
170	poziom aktywności lokalnej społeczności
134	dostęp do instrumentów rynku pracy skierowanych na niwelację zjawiska bezrobocia
288	poziom wykluczenia społecznego w tym szczególnie osób niepełnosprawnych
165	szczególnie zniszczone otoczenie, niedostateczne lub nieekonomiczne wykorzystanie przestrzeni
123	poziom aktywności lokalnej
145	poziom wykluczenia społecznego i występowania
109	poziom aktywności lokalnej społeczności
256	dostęp do instrumentów rynku pracy skierowanych na niwelację zjawiska bezrobocia
301	patologii społecznych
293	duża ilość obiektów o wartościach kulturowych lub położenie w obszarze wpisanym do rejestru zabytków lub objętym ochroną konserwatorską
	inne /należy wskazać jakie?.....

5. Co Pani/Pana zdaniem należy zmienić/poprawić w Mieście Ćmielów w pierwszej kolejności celem poprawy jakości życia mieszkańców? Proszę podać własne sugestie.

Ankietowani najczęściej proponowali zmiany w zakresie:

- ☐ Stworzenia warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy (zmniejszenia bezrobocia)
- ☐ Poprawy stanu dróg, chodników, ciągów komunikacyjnych, oświetlenia, miejsc parkingowych
- ☐ Wyglądu miasta, estetyki poszczególnych obiektów
- ☐ Poprawy dostępności i jakości usług ośrodka zdrowia
- ☐ Pozyskiwania nowych inwestorów (utworzenie strefy ekonomicznej)
- ☐ Zapewnienia dostępu do edukacji
- ☐ Podwyższenie świadomości ekologicznej społeczeństwa („sprzątanie świata”)
- ☐ Zapewnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej (kanalizacja, edukacja-remont gimnazjum)
- ☐ Rozwoju przedsiębiorczości, usług (miejsca noclegowe, agroturystyka)
- ☐ Rozwoju turystyki i kultury (trasy turystyczne, tablice informacyjne, odnowienie zabytków, przebudowa sceny przy Domu Kultury w Ćmielowie, wznowienie emisji filmów w sali kinowej, odbudowa Zamku)
- ☐ Rozbudowy i unowocześnienia miejsc wypoczynku (skwery, place zabaw, boiska, stadion)
- ☐ Poprawy estetyki Rynku
- ☐ Wzmocnienia nadzoru policyjnego (zwiększyć bezpieczeństwo w centrum)
- ☐ Wykluczenia patologii społecznych (zlikwidować enklawy biedy, przemocy w rodzinie, alkoholizmu, narkomanii i obojętności mieszkańców)
- ☐ Podjęcia działań integrujących mieszkańców
- ☐ Kontroli sklepów ogólnospożywczych i monopolowych pod kątem sprzedaży alkoholu nieletnim
- ☐ Rozwój budownictwa

6. Proszę wskazać, jakie są największe Pana/Pani zdaniem problemy w sferze:

Ankietowani najczęściej wskazywali na:

a. mieszkaniowej:

- ☐ Brak mieszkań socjalnych
- ☐ Konieczność odnowy kamienic wokół rynku
- ☐ Trudności w budowie nowych bloków

b. infrastrukturalnej:

- ☐ Zły stan dróg, brak parkingów
- ☐ Zaniedbane zabytki i pomniki
- ☐ Słaby dostęp do obiektów sportowych (boisk, ścieżek rowerowych, placów zabaw, siłowni, kortów)
- ☐ Brak kanalizacji

c. społecznej:

- ☐ Bezrobocie
- ☐ Bieda
- ☐ Alkoholizm, narkomania
- ☐ Likwidacja miejsc pracy
- ☐ Brak lekarzy specjalistów
- ☐ Małe zaangażowanie mieszkańców w życie miasta

- Ø Odpływ młodzieży
- Ø Niedostateczna ilość ofert turystycznych i rekreacyjnych

d. gospodarczej:

- Ø Brak małych i średnich przedsiębiorstw
- Ø Mała ilość zakładów pracy
- Ø Brak inwestycji
- Ø Brak zaplecza gastronomicznego

e. przestrzeni miejskiej i środowiskowej:

- Ø Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna
- Ø Zanieczyszczenie środowiska (duża liczba nielegalnych wysypisk śmieci)
- Ø Zbyt mało terenów zielonych
- Ø Zaniedbany i niewykorzystany teren Rynku
- Ø Niewykorzystanie walorów historycznych (ruiny zamku, grodu) i krajobrazowych (dolina rzeki, podgrodzie)
- Ø Brak dbałości o tereny zalesione

7. Co Pani/Pana zdaniem jest największą szansą dla rozwoju Miasta Ćmielów? Proszę wpisać w okienku cyfrę od 1 do 10 (im wyższa cyfra, tym wpływ danej cechy mocniejszy).

odpowiedzi

308	turystyka
241	rekreacja
160	kultura obszaru
189	społeczność lokalna
313	przedsiębiorczość
269	kapitał ludzki (np. edukacja, dostęp do kultury)
6	Inne: zmniejszenie bezrobocia
5	większy nadzór policji
10	inwestycje

8. Proszę wskazać i krótko opisać wg Pani/Pana najbardziej zaniedbane obszary z terenu Miasta, ująć również te które z biegiem czasu zatraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze i przestrzenne.

odpowiedzi

- a. Boczne ulice miasta
- b. Stadion

- c. Tereny przez które przepływa rzeka Kamienna
- d. Zabytki
- e. Dom kultury
- f. Rynek i centrum miasta
- g. Ruiny Zamku
- h. Zabytkowe pomniki
- i. Parkingi
- j. Budynek liceum
- k. Zbiornik-Topiołki
- l. Ul. Ostrowiecka, Sandomierska
- m. Zakłady Porcelany w Ćmielowie

9. Czy Pani/Pana zdaniem Miastu potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ćmielów?

odpowiedzi

zdecydowanie TAK	raczej TAK	raczej NIE	zdecydowanie NIE
41	3	-	-

10. Proszę wskazać, który obszar Miasta Pani/Pana zdaniem należy poddać procesowi rewitalizacji. Można wskazać kilka terenów.

odpowiedzi

- ☐ Rynek w Ćmielowie
- ☐ Centrum miasta oraz otoczenie ul. Ostrowieckiej i Sandomierskiej
- ☐ Dom kultury – reaktywacja kina
- ☐ Plac przy kolei oraz za budynkiem OSP w Ćmielowie
- ☐ Droga wojewódzka od wjazdu ul. Sandomierskiej
- ☐ Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika wodnego „Topiołki”
- ☐ Remont dachu i elewacji, wymiana okien budynku gimnazjum
- ☐ Obiekty przy szkołach –boiska, parking
- ☐ Parking przy kościele
- ☐ Odnowienie zabytków, pomnika Św. Floriana
- ☐ Okolice Zamku

11. Proszę podać Pani/Pana związek ze wskazanym terenem tj.:

Dla większości ankietowanych Ćmielów to miejsce zarówno zamieszkania, miejsce pracy, miejsce dokonywania zakupu dóbr i usług oraz miejsce rekreacji, wypoczynku.

12. Proszę wskazać elementy wpływające niekorzystnie na funkcjonalność wskazanego przez Pana/Panią obszaru projektu(ów) rewitalizacyjnego:

odpowiedzi

- Ø bieda
- Ø bezrobocie
- Ø brak inwestycji
- Ø brak edukacji
- Ø brak aktywności lokalnej

13. Czy Pani/Pana zdaniem w Miasto Ćmielów jest atrakcyjnym miejscem dla odwiedzających? Proszę krótko uzasadnić swoją odpowiedź.

Odpowiedzi

TAK	NIE
28	22

**niektórzy ankietowani wskazali Tak i Nie*

Ø TAK

- duże bogactwo historyczne , miejsca, zabytki, malownicze tereny
- tereny rekreacyjne
- zakłady porcelany

Ø NIE

- brak infrastruktury technicznej,
- bieda
- bezrobocie
- brak infrastruktury hotelarsko –gastronomicznej (punktów gastronomii, miejsc noclegowych)
- zaniedbane obiekty turystyczne
- brak informacji o miejscach wartych obejrzenia
- brak porządku, wandalizm

14. Dane osoby ankietowanej:

W ankiecie wzięło udział 11 mężczyzn oraz 23 kobiety w wieku od 19 do 61 lat, z wykształceniem wyższym lub średnim (1 osoba zawodowym), z miasta Ćmielowa lub okolic

IX. EFEKTY PROGRAMU - PODSUMOWANIE

Istotą Działania 6.2 „Rewitalizacja małych miast” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego jest stworzenie odpowiednich warunków umożliwiających włączenie obszarów słabych strukturalnie w procesy rozwojowe. Realizacja Działania związana jest przede wszystkim z rozwojem ośrodków lokalnych i ma na celu zmniejszenie dysproporcji w stosunku do dynamicznie rozwijających się obszarów województwa, co w konsekwencji doprowadzi do wzrostu konkurencyjności całego regionu. Na tego typu przemiany został ukierunkowany Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ćmielów. Jest to zintegrowany program wyznaczający priorytetowe zadania do realizacji w zdegradowanym obszarze Gminy Ćmielów. Świadome i planowe przeprowadzenie działań w zdegradowanej tkance zaowocuje efektywnym wykorzystaniem istniejących możliwości źródeł finansowania. Połączenie inwestycji i programów wspierających rozwój społeczno – gospodarczy rejonu objętego rewitalizacją znacząco poprawi sytuację na tym obszarze. Zadania wyznaczone do realizacji mają charakter kompleksowy i dotyczą kilku kategorii interwencji jednocześnie: infrastruktura drogowa, turystyczna, kulturalna, modernizacja obiektów użyteczności publicznej, zagospodarowanie przestrzeni w harmonii z otoczeniem, renowacja i modernizacja starówek miast, działania społeczne i gospodarcze. Wybór poszczególnych działań i ich kolejność pozwoli maksymalnie wykorzystać efekt synergii i uruchomi korzystne i samoczynne zmiany w rejonie objętym Lokalnym Planem Rewitalizacji. Korzystne przemiany w centrum Ćmielowa będą rzutować na rozwój społeczno – kulturalno – gospodarczy całego miasta. Ćmielów odzyska dawny blask i znaczenie i tym samym dołączy do innych dynamicznie rozwijających się miast Województwa Świętokrzyskiego. Wysoki stopień kompleksowości, wieloaspektowe analizy, długofalowość oddziaływania, monitoring postępów realizacji i efektów LPR są gwarancją osiągnięcia sukcesu.

SPIS TABEL

Tabela 2.1-1 Struktura lasów na terenie gminy Ćmielów w latach 2004-2008.....	14
Tabela 2.2-1 - Struktura własności gruntów na terenie Miasta i Gminy Ćmielów	15
Tabela 2.2-2 - Struktura własności gruntów na terenie Miasta Ćmielów.....	16
Tabela 2.5-1 Obiekty zbiorowego zakwaterowania	29
Tabela 3.1-1 Działalność podmiotów gospodarczych Miasta i Gminy Ćmielów.....	31
Tabela 3.1-2 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych wg sektorów własnościowych.....	32
Tabela 4.1-1 Stan ludności w mieście Ćmielów w latach 2004-2008 wg płci.....	35
Tabela 4.1-2 Stan ludności wg grup wieku i płci w mieście Ćmielów w latach 2004-2008.....	36
Tabela 4.1-3 Ruch naturalny w Gminie w latach 2004-2008.....	37
Tabela 4.2-1 Sytuacja mieszkaniowa w Mieście i Gminie Ćmielów.....	38
Tabela 4.2-2 Liczba i wartość wypłaconych dodatków (dane GUS).....	40
Tabela 4.3-1 Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.	41
Tabela 4.7-1 Bezrobotni zarejestrowani wg płci.	50
Tabela 4.7-2 Zatrudnienie i udział w programach rynku pracy bezrobotnych z terenu Gminy Ćmielów w okresie styczeń-sierpień 2009r.	51

SPIS WYKRESÓW

Wykres 2.2-1 Struktura nieruchomości na terenie Miasta i Gminy Ćmielów	16
Wykres 2.2-2 Struktura nieruchomości w mieście Ćmielów.....	17
Wykres 3.1-1 Podmioty gospodarcze wg. sekcji PKD.....	33
Wykres 4.1- 1 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.....	36
Wykres 4.2-2 Dynamika wzrostu infrastruktury technicznej.....	39
Wykres 4.3-1 Wydatki na ochronę zdrowia.....	41
Wykres 4.5-1 Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego.	47
Wykres 4.6-1 Wydatki budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w PLN.....	49
Wykres 4.7-1 Dynamika bezrobocia w latach 2005-2009.	50

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Ćmielów na tle województwa.....	9
Rysunek 2 Mapy z zaznaczonym obszarem objętym rewitalizacją.....	60

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
M. Gierczak
mgr Marianna Gierczak